

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

ГЛАСНИК ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ • БРОЈ 3, ЈАНУАР 2004. • ЦИЈЕНА 8 КИ

ХРАМ СВ. НИКОЛЕ У КАРЛОВЦУ / АУТОР: БОРЉЕ ПЕТРОВИЋ, 2003. г.

**Његово Преосвешћенство Г.Г. Фошије,
Епископ далматински и администратор јорњокарловачки**

Божји́на реч Епископа Фошија

Ево нас и ове године пред Витлејемском пећином, и колевком Богомладенца Исуса Христа. Велика и надумна тајна рођења Бога Логоса десила се у скромној Витлејемској пећини, која од тога тренутка једном за свагда постаје центар света - место славе Божије и место утехе свим боготражитељима кроз историју.

Рођење Христово је празник небо - земне радости у којем заједно учествују анђели и свети, а и свака богољубива људска душа озарена светлошћу витлејемске звезде. Слично тројници Мудраца са истока, који су дошли да се поклоне Богородици Исусу Христу, и ми смо позвани да се поклонимо и принесемо дарове новорођеноме Цару Небеском.

Које и какве дарове, можда се питате. Зар није оно што смо од Бога по добру ове године учинили наш велики дар Богомладенцу?

Ако смо гладног нахранили, жедног напојили, болесног посетили, зар нисмо тиме дар Богу принели?

Ако смо животом својим Бога прослављали, живећи свето и богоугодно, зар нисмо тиме злато врлине принели?

Ако смо Цркву Божију љубили и својом ревношћу украшавали Дом Господњи, зар нисмо тиме богоугодну жртву принели?

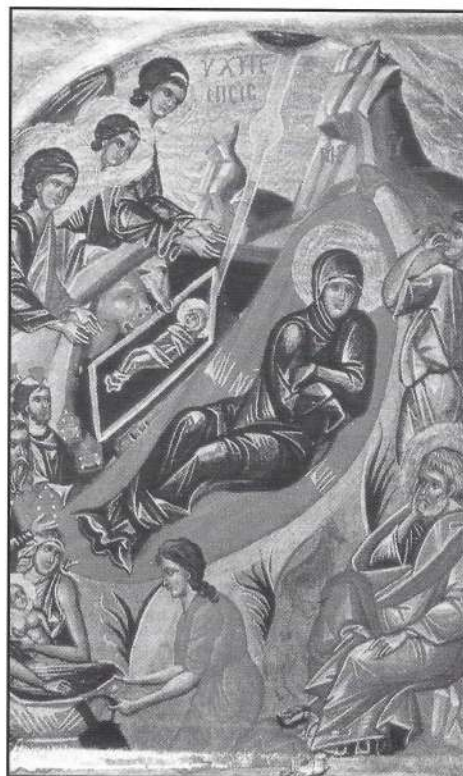
Ако смо страдање браће своје у невољама видели, и својим делом их утешили, зар нисмо тиме саоме Христу добро учинили?

Ето, Богомладенац Христос на своју безграничну љубав од нас људи такве дарове очекује. Зато је Божић и празник пред којим проверавамо своју веру и све оно што смо као створења Божија и синови Божији дужни да чинимо.

Нека би Господ и ове године, и опет и опет, дао и новорођени Богомладенац Исус Христос, да мир и радост овога празника испуне наше домове и наше душе, те да се и ми можемо својим животом прикључити хорovima анђела у славословљењу божићне химне:

Христос се роди!

Ваистину се роди!

Слава на висни Богу и на земљи мир, међу људима добра воља!

Свим верницима Српске Православне Цркве и свим богољубивим душама жељним витлејемске утехе и радости новорођеног Богомладенца Исуса Христа, желимо срећан Божић и поздрављамо их древним поздравом:

“Свети Сава Горњокарловачки”

*Гласник Епархије јорњокарловачке излази блајословом Његовој
Преосвешћенства ГГ Фошија,
Епископа далматинског и Администратора јорњокарловачког.*

Издавач: **Православна Епархија јорњокарловачка**

в.д. главног и одговорног уредника: **јереј Душко Сјасојевих,**
парох карловачки

Уреднички колегиј: **Игуман Данило (Љубошина),** протојереј-ставрофор
Мићо Косић, протосинђел **Михаило (Вучковић),** протојереј
Јеленко Стојановић, протонамесник **Милош Орел,** г. **Ђорђе Илић** и г. **Зоран Живковић**

Графички уредник: **г. Љубомир М. Кокошар**

Адреса уредништва: **ул. Радићева 14, 47000 Карловац**
тел. +385 / 98 18 20 770, тел/факс: +385/47 41 15 06

Штампа: **Сканер студио д.о.о.** Стубичка 49, 10000 Загреб,
тел. +385 / 01 36 91 413

*Из майе: Успомен Храму Св. Николе
у Карловцу
Ђорђе Пећковић
академски сликар*

Из књиге И. М. Андрејева: *Orthodox Apologetic Theology*
St. Herman of Alaska Brotherhood, 1995.

Библијско учење о човеку

Библијско учење о човеку потврђује следеће: 1) човек је Божија творевина, 2) човек се као творевина, по своме духу, дубоко разликује од свих осталих земаљских бића, од којих је неупоредиво савршенији, јер је створен као икона Божија, 3) човек је најсавршенија Божија творевина, круна целокупног земаљског стварања, 4) по својој телесној и духовној/моралној природи, човек је најсавршенији, због своје најчистије умне/моралне личности. Према овом одређењу, човек је бесмртан. Међутим, он је након пада, постао подложен осуди и смрти, из које га може избавити само распети Христос.

Ове истине божанског откровења о човеку, изразито се разликују и превазилазе сва дотадашња учења о човеку, јер дају одговор на два нерешива питања - о стварању човека и пореклу зла и његовом уништењу.

Контроверзна теорија о пореклу човека - тзв. Дарвинова теорија еволуције - у последње време је оштро критикована од стране виталиста и нео-виталиста, те она више није само предмет апологетике (на пример: Дрешоов неовитализам). Дарвинизам пориче сам чин стварања при стварању човека и покушава да објасни његово порекло природном еволуцијом од нижих облика животиња.

Главни недостатак ове хипотезе јесте одсуство искуствено и историјски познатих података. *Повезаност* између човека и мајмуна није откривена и не може ни бити, јер између највиших облика животиња и најпримитивнијег човека постоји јаз. То значи да не постоји ниједна врста мајмуна која се озбиљно може поредити са човеком, као што не постоји ни човек који се може поредити са мајмуном.

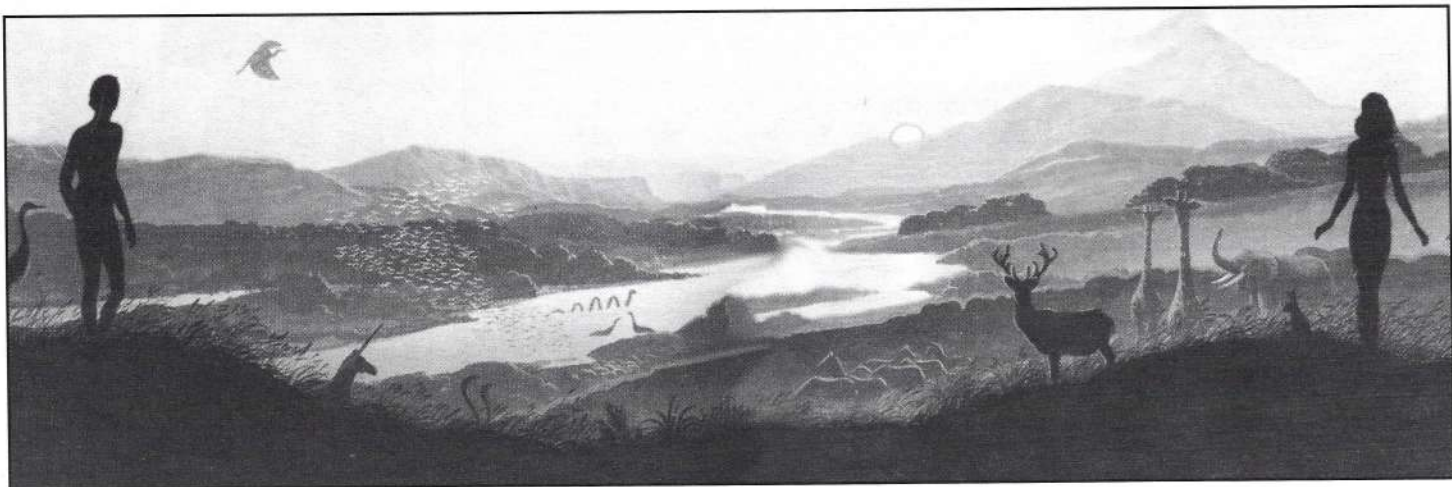
Сам Дарвин је био религиозан човек (деиста). Пред крај своје научне каријере, Дарвин је постао много пажљивији, и признао је да је као млад научник често *доносио брзоплете закључке*. Међутим, Дарвинови следбеници су, у својим брзоплетим и неоснованим закључцима, отишли много даље од свога учитеља. Закључци су били радикалнији и чак слабије засновани, а ови научници су били мање научно и философски образовани. У делу једног таквог торокала у науци и философији, Фридриха Енгелса, каже се: *Смисао процеса очовечења мајмуна представља, са становишта савремене биологије, комичну фантазију*.

Животињски преци човека постоје само у креацијама дарвиниста, а у природи их нема, и никада нису ни постојали. Чак и обим мозга мајмуна (до 500 година), у поређењу са обимом мозга

најдивљијих народа (изнад 600 година), показују да су подаци о чисто билошким структурама мајмуна и човека неупоредиви. Међутим, главна разлика између човека и животиња јесте способност говора и мишљења. Покушаји посматрања лобања примитивних народа, како би се доказало постојање везе између лобања мајмуна и човека, увек су доживљавали неуспех. На пример, испоставило се да позната лобања тзв. неандерталца није ништа друго до патолошки феномен-деформитет, те да је тзв. Пилтдаун Мен* (Piltdown Man) превара бедних научника. Међу њима је и римокатолички мислилац, Телхард де Шарден (Teilhard de Chardin), који се надао да ће постати познат уколико Истини божанског Откровења супротстави властите теорије о животињама.

Дарвинизам се не супротставља библијском учењу о стварању животиња, јер еволуција не даје одговор на питање ко је створио прве животиње. Према библијском учењу, прво је створена сама материја земље, затим животињски свет, па човек. Значи, прво су створене животиње, а тек је на крају створен човек и удахнут му дух животни.

Како би се супротставили дарвинистичком учењу, морамо доказати да је материја вечно постојала, те да је, развијајући се,

произвела вегетацију, животиње и човека са способношћу говора и мишљења, тј. да је то водило ка премудром стварању целе васељене, али и историје људског рода. Међутим савремена наука, то не може да прихвати. Посматрано са становишта савремених физичко-математичких и биолошких наука, сама материја представља енергију, која не постоји вечно, већ има свој почетак и крај (ентропија), и она се не може објаснити ничим другим до самим чином стварања (и то божанског стварања).

Наука не може помоћу неживе природе објаснити појаву биљног, животињског света, као ни настанак човека, са способношћу говора и душом, који се зове *ја*. Немогућност појаве органског живота на земљи, која је најпре била усијана, чиме је био онемогућен било какав облик живота, довео је до хипотезе да се органски живот на земљу пренео са других планета. Али, доследност при стварању планета, некада у усијаном стању, чини претходну хипотезу нејасном, јер таква наука (без икаквих доказа) верује да су негде, у неком времену, на неки начин, створене неке врсте планета. Ова плаховита фантазија може да се побије из другог угла: Како је органски свет стигао на земљу, чак и уколико је настао на неком другом месту? Ова идеја не даје никакав одговор, већ само оставља ово питање нерешеним и шаље га осталим деловима васељене.

Супротности између Библије и науке у погледу времена настанка света су очигледна. У науци се ова мерења заснивају на претпоставци да су прошле десетине, стотине хиљада и чак милиони година, а да су услови живота остали непромењени. Међутим, уколико су се они (услед разних катастрофа у космичком поретку), или, пак, сами закони природе, променили и развили (француски математичар А. Поинкаре говори о еволуцији закона у природи), онда не постоји довољно логична основа за одређивање тачне хронологије.

Године 1867, архиепископ черниговски, Филарет, је у своме значајном делу *Догматска теологија*, изложио своје мишљење о могућности еволуције самих закона природе.

Не смемо занемарити чињеницу да се суштина времена и простора још увек не могу у потпуности философски објаснити. Питање саме природе, проблем *превазилажења времена* је савремени философски проблем. Дани стварања, наглашени у Светом Писму, нису обични дани од 24 часа, већ се схватају као бесконачно дуги периоди. Период од 1955 година од Христовог Рођења, Православна Црква рачуна као 7470-у годину од стварања света, на којем је човек већ постојао, или, другим

речима, као годину почетка историје људског рода. Тешко да је могуће оповргнути чињеницу да човек постоји само око 8000 година.

*Превод са енглеског језика:
сестринство Тројеручица*

** На основу костију, пронађених у Енглеској 1912. године, веровало се да су то први настали људи. Међутим, каснија истраживања су показала да те кости уопште нису старе, те је утврђено да Пилтдаун мен никада није ни постојао, прим.рев.*

О ТЕОЛОШКОЈ ХИПОТЕЗИ ВРАЋАЊА У ПРВОБИТНО СТАЊЕ

Западни теолози (Баумгартнер, Карл, и остали), жудећи да помире *супротности* између науке и Библије, дошли су до хипотезе о стварању неба и земље, то јесте до тзв. хипотезе о обнови или поновном враћању у првобитно стање. Она подразумева следеће: Бог није могао (!!) да створи земљу која је празна и без облика, већ је морао (!!) да је створи одједном (!!) и то савршену. То значи да се догодила нека катастрофа која је претворила савршено створену земљу у ону *без облика* и *празну*, са *тамом* изнад *дубине*, тј. тиме је уништен створени склад и створено је зло. Могуће је да је та катастрофа била резултат Луциферовог пада. Бог је затим *поново обновио* рушевине ... и то представља *стварање света*, о коме се говори у Библији.

Ова лепо смишљена фантазија нема апсолутно никакву основу. Свети Оци и учитељи Цркве, чија се мудрост и светост не могу поредити са новим западним научницима (рационалистима), никада нису рекли тако нешто. Не постоји никаква основа за ограничавање слободне воље Божије у време стварања света.

Из тога разлога, православна Црква никако не може прихватити ову хипотезу извесних западних теолога. Професор Н. П. Рождественски је у праву када у своме делу Хришћанска апологетика каже: Тумачење Светих Списа не сме се подређивати утицају природних, научних теорија (јер су ове теорије, напослетку, увек само хипотезе, а Откровење нам казује вечну истину). Задатак Светога Писма, каже професор Рождественски, није да даје часове из психологије, хемије, геологије, ботанике, па стога, ни задатак природних наука није да тумаче Светог Писма (егзегете) поучавају исправном тумачењу и разумевању Светих Списа.

Прошла година је била у знаку троструког јубилеја светог старца Серафима, једног од најпоштованијих Божјих угодника: 250 година од рођења, 170 година од блаженог упокојења и 100 година од откривања његових светих моштију и прослављење у чину Преподобних. Један од највећих руских подвижника, прозорљиваца и чудотвораца. Одликовао се великом смерношћу. Када га је сав свет славио, он је себе називао убоги Серафим.

У славу Светиої Серафима Саровскої

Свети Серафим Саровски (1759-1833) један од највећих светитеља Руске Цркве, учитељ духовне радости, исцелитељ туге и унинија. Рођен је у граду Курску и у свету се звао Прохор. У деветнаестој години је отишао у манастир Саровски, где се 1786. године замонашио, прошавши најпре кроз разноврсне видове искушеништва. Много година је провео у пустињи где се непрекидно подвизавао и молио. Удостојио се 12 јављања Пресвете Богородице и виђења Исуса Христа у лику Сина Човечијег. Свети Серафим није био писац, али су остале забележене многе његове поуке, међу којима су најпознатији "Разговори са Мотовиловим". Његова основна богословско-подвижничка тема је задобијање Духа Светога, у чему се састоји и циљ хришћанског живота, а највећи плодови Духа јесу радост и мир. "Стегни дух мира, и тада ће се хиљаде око тебе спасити", говорио је Свети Серафим Саровски. У личности Светог Серафима Саровског исихастичко предање цркве показало се у пуном сјају.

Из рукописних сећања Мотовилова

О циљу хришћанског живота

У разговору о циљу хришћанског живота са сибирским спахијом и поротним судијом Николајем Александровичем Мотовиловим на оцу Серафиму је видно починуо Дух Божји.

Било је то у четвртак. Дан је био тмуран. На земљи је лежао снег од четврт аршина, а одозго су прашиле густе снежне пахулице. Отац Серафим је отпочео свој разговор са мном на оном свом пропланку близу пустињице према речици Саровки, на стрмени близу речне обале.

Мене је био поставио на пањ од дрвета које тек беше посекао, а сам је чучнуо према мени.

Господ ми је открио – рече велики старац – да сте ви у свом детињству усрдно желели сазнати у чему се састоји циљ нашег хришћанског живота. Ви сте се о томе често распитивали код многих духовних особа...

Ја морам овде рећи да ме је још од моје дванаесте године живота та мисао недоступно узнемиравала, и да сам се са тим питањем обраћао многим духовним лицима. Међутим, њихови одговори нису ме задовољавали. Старцу ово није могло бити познато.

Али, нико вам – продужио је отац Серафим – није о томе рекао ништа опредељено. Говорили су вам: иди у цркву, моли се Богу, врши заповести Божије, чини добра дела – то и јесте циљ хришћанског живота. А неки су чак и негодовали на вас, што се занимате небогоугодном љубопитљивошћу, говорећи вам: "Не

испитуј оно што је више од тебе". Но, није требало тако говорити. И ево, ја убоги Серафим, растумачићу вам сада у чему се уистину састоји тај циљ.

Молитва, пост, бдење, и сва остала хришћанска дела јесу добра сама по себи, али се у њима не састоји циљ нашег хришћанског живота. Они служе као неопходна средства за достизање тог циља. **Истински циљ нашег хришћанског живота састоји се у стицању СВЕТОГ ДУХА Божијег.** Пост, пак, бдење и молитва, и милостиња, и свако дело Христа ради учињено јесу средства за задобијање Светог Духа Божијег. Запазите, баћушка, да само добро дело учињено Христа ради доноси плодове Духа Светога. Оно што се не учини ради Христа, макар било и добро, неће нам донети награде у будућем животу, нити ће нам дати благодати Божије у овдашњем животу. Зато је Господ Исус Христос рекао: *који не сабира са мном, расипа.* Добро дело не може се ни назвати друкчије него сабирањем. Јер, ако оно није ради Христа учињено, ипак је добро. Свето Писмо говори: *Него је у сваком народу мио Њему онај који га се боји и твори правду.* И, као што видимо из свештане повести, онај који *твори правду* у толикој је мери угодан Богу,

да се Корнилију капетану, који се бојао Бога и чинио правду, јавио анђео Господњи у време молитве и рекао: *пошаљи људе у Јопу и дозови Симона прозваног Петра.... Он ће ти казати речи којима ћеш се спасити ти и сав дом твој.*

И тако Господ употребљава сва Своја божанска средства како би свакоме човеку дао могућности да се у будућем животу не лиши награде за своја добра дела. Но, за ово је потребно отпочети овде са правом вером у Господа нашег Исуса Христа, Сина Божијег, који је дошао у свет да спасе грешнике, и са задобијањем благодати Духа Светога, који у срца наша уводи Царство Божије, и који нам отвара пут ка блаженству будућег живота.

Добивши од Бога благодатне дарове: прозорљивости, чудеса и исцељења, а по вољи Свевишњег поче ступати у разговор са посетиоцима, а пре свега са монасима. Његове речи, пренете неком посебном љубављу и препуне неке тихе, животне власти, загреваху срца, чак и она окорела и хладна. С великом љубављу лечио је све душевне и телесне болести. Толико је био познат и вољен да је дневно долазило скоро по две хиљаде људи на лечење или савете или само за благослов.

Међутим, тиме се и завршава та угодност Богу добрих дела која нису учињена ради Христа: Створитељ наш пружа средства за њихово остварење. Од човека овиси да ли ће их остварити или не. Зато је Господ и рекао Јеврејима: *Када бисте били слепи, не бисте имали греха; а сада кажете: видимо, тако ваш грех остаје.* Искористи ли човек, слично Корнилију, то што је и његово дело учињено не ради Христа угодно Богу, и поверује ли у Сина Његовог, урачунаће му се и дело те врсте као да је учињено ради Христа и због вере у Њега. У противном случају човек није у праву да се жали што је његово добро дело пропало. Ово последње никада се не дешава при чињењу ма каквог добра Христа ради. Јер, добро дело, учињено ради њега, не само што припрема венац правде у будућем животу, него и у овоме животу преиспуњава човека благодаћу Духа Светога, јер, како је речено: *Бог Духа не даје на меру. Јер Отац љуби Сина, и све је дао њему у руку.*

Тако је, ваше богољубље! У стицању овога духа Божијег, дакле, и састоји се истинити циљ нашег хришћанског живота, док молитва, бдење, пост, милостиња и остале врлине ради Христа јесу само средства за задобијање Духа Божијег.

Како то стицање? – упитах ја баћушку Серафима. Ја то никако не поимам.

Стицање је исто што и задобијање, - одговори ми он. Ви, на пример, разумете шта значи стицање новаца? Исто тако постоји стицање Духа Божијег. Та ви, ваше богољубље, поимате шта значи стицање у светском смислу? Циљ светског живота обичних људи јесте стицање, или нагомилавање новаца, а за господу, осим тога – добитак почаст, одличја и других награда за државне заслуге. Стицање, пак, Духа Божијег јесте такође капитал, али благодатни и вечни. И он се, као и новчани, почасни и привремени капитал, стиче начинима који су врло слични међу собом. Бог Слово, Господ наш, Богочовек Исус Христос

наш живот упоређује са трговином и дело живота нашег на земљи назива куповином када свима нама говори: *Купите себи... док не дођем,,, користећи време, јер су дани зли,* тј. Изналазите време за стицање небеских блага кроз земаљску робу. Земаљска роба су врлине ради Христа, које нам доносе благодат Свесветог Духа. У причи о лудим и мудрим девојкама, лудим је, кад им је понестало уља, речено: *боље идите продавцима и купите себи.* Но, док су оне куповале, врата од брачне одаје су се већ затворила, те оне нису могле да уђу унутра. Неки говоре да недостатак уља код лудих девојака означава недостатак добрих дела у животу. Такво разумевање није правилно. Какав је то у њих био недостатак у добрим делима, кад се оне називају девојкама, премда и

лудим? Па девственост је највиша врлина будући једно равноанђелско стање. Оно може да послужи као замена за све остале врлине. Ја убоги мислим да је код девојака заправо недостајало благодати Свесветога Духа Божијег. Чинећи врлине те дјеве су по своме духовном неразумевању сматрале да је свако дело хришћанско – једино врлине творити. Оне су чиниле врлине као дело Божије, међутим, њих се није тицало да ли су тиме задобиле и постигле благодат Духа Божијег. Баш за такав начин живота, у коме се човек опире само на творење врлина, без пажљивог испитивања,

да ли се њиме, и колико заправо, задобија благодат Духа Божијег – говори се у књигама отаца: *има и други један пут, који на почетку изгледа добар, али му је крај на дну ада.* У својим писмима монасима Антоније Велики за такве дјеве говори: “Многи монаси и дјеве немају представу о разлици воља које дејствују у човеку, тј. да у нама дејствују три воље: прво – Божија, свесавршена и свеспасоносна; друго – сопствена, човечија тј. премда и не погубна, а оно и неспасоносна, и треће - ђаволска, потпуно погубна”. И баш та трећа, вражија воља и учи човека или да не твори никакве врлине или да их твори из сујете, или да их твори ради добра, а не ради Христа. Друга, наша властита воља учи нас да све чинимо ради насладе или похоте, или као што и ђаво учи – ради добра као таквог, без обзира да ли се њиме задобија благодат. Прва, воља Божија и свеспасоносна се у томе једино и састоји да се добро твори искључиво ради задобијања Духа Светога као вечног блага, ни у чем неоскуднога, које се ничим потпуно и достојно не да оценити. Управо то задобијање Духа Светога као вечног блага назива се уљем које је недостајало лудим девојкама. Оне су назване лудим јер су заборавиле на неопходни плод врлина, на благодат Духа Светога, без које никоме нема нити може бити спасења. Јер: “Светим Духом се свака душа оживљава и узвишује чистотом, те свештенотајно сија Тројичиним јединством”.

Сам Дух Свети уселава се у душе наше. То уселавање Сведржитеља у душе наше, и сапребивање са нашим духом Његовог Тројичиног Јединства, дарује нам се једино кроз наш велики труд за стицање Духа Светога. Ово задобијање припрема у души и телу нашем престо Божијем светворачком пребивању с духом нашим, по непролазној речи Божијој: *Уселићу се у њих, и живећу у њима, и бићу им Бог, и они ће бити мој народ.* То је оно уље у светилницима мудрих девојака које је могло да светли и стално гори. Девојке са таквим горећим светилницима могле

су дочекати Женика, који је дошао у поноћ, и ући са Њим у двор радости. А луде су истина, видевши своје угасле светилнике, пожуриле на трг да купе уље, али нису успеле да се врате на време, јер су врата већ била затворена. Трг – то је живот наш; затворена врата брачног двора, која су спречила приступ Женику – смрт човечија; мудре и луде девојке – душе хришћанске; јелеј – не дела, него благодат Свесветога Духа Божијег, која се кроз дела задобија унутра у бићу нашем, благодат, која претвара наше биће од овога у оно, тј. од трулежности у нетрулежност, од смрти душевне у живот духовни, од таме у светлост, од пећине сушаста нашег, где су привезане страсти као скотови и зверови, у храм Божанства, у пресветли двор вечне радости у Исусу Христу Господу нашем, Творцу и Избавитељу, и Вечном Женику душа наших. О, како је велико сажаљење Божије због наше беде, тј. због наше непажљивости према Његовом старању за нас, будући да сам говори: *Ево стојим на вратима и куцам...* Под вратима се разуме ток нашег живота који још није затворен нашом смрћу. О, како бих желео, ваше богољубље, да ви будете кроз овај живот свагда у Духу Божијем! „Судићу по оном што затекнем”, говори Господ. О, тешко, тешко нама, ако нас затекне оптерећене бригама и жалостима животним, јер, ко ће отрпети гнев Његов, и пред гневом Његовим ко ће се одржати! Ето зашто је речено: *Бдите и молите се да не паднете у напаст*, тј. да се не лишите Духа Божијег, будући да нам бдење и молитва доносе благодат Његову. Наравно, свака врлина ради Христа доноси благодат Духа Светога, но више од свих то чини молитва, зато што је она као оруђе за задобијање благодати Духа тако рећи свагда у нашим рукама. Захтело се вам, рецимо, да идете у цркву, но или цркве нема, или је служба свршена; захтело се вама да дате просјаку, но или нема просјака, или немате шта дати; захтело се вама да сачувате девичанство, но немате снаге да то испуните или због свог

састава или због сплеткашких напора ђаволских, којима ви не можете противстати услед немоћи човечије; захтело се вама и неку другу врлину ради Христа извршити, но, такође – или се нема снаге или је тешко увребати случај. А то се већ никако не односи на молитву: за њу се пружа могућност свагда и свакоме и богатом и сиромашном и знаменитом и простом, и силном и слабом и здравом и болесном и праведном и грешном. Колико је велика моћ молитве чак и грешног човека када се узноси из све душе, цените по следећем примеру из светог предања: једној очајној мајци умре син јединац. Њу на путу сретне жена блудница, упрљана још свежим грехом. Тронута очајном жалашћу мајке, она завапи Господу: „Не ради мене окајане грешнице, но ради суза мајке ожалошћене за сином својим и тврдо верујући у Твоје милосрђе и свемогућство, Христе Боже, Госпode, васкрсни сина њеног! ... И, Господ га је васкрсао. Тако је велика сила молитве, ваше богољубље. Молитва више од свега доноси Духа Божијег, а њу је лакше испуњавати од свега. Благо нама ако нас Господ затекне на (молитвеном) бдењу, испуњене даровима његовог Духа Светог! Тада се ми можемо смело надати да ћемо бити узнесени на облацима у сreteње Господу у ваздуху, када Он дође са славом и силом многим да суди живима и мртвима, и да свакоме да према делима његовим. Гле, ваше богољубље, ви сматрате за велику срећу разговарати са убогим Серафимом, будући уверени да ни он није лишен благодати Господње. А шта да кажем о самом Господу, преизобилном Извору сваке благодати, и небеске и земне! А међутим, кроз молитву, ми се удостојавамо разговарати са Њим самим, Свeблагим и Животворним Богом и Спаситељем нашим. Међутим, треба се молити само до тренутка докле Бог Дух Свети не сиђе на нас у Њему знаној мери Своје небесне благодати. А када Он благоволи да нас посети, тада треба престати са молитвом. Јер, зашто се Њему тада молити: „Дођи и усели се у нас и очисти нас од сваке нечистоте

и спаси, Благи, душе наше”, кад је Он већ дошао да спасе нас који се надамо на Њега и призивамо Његово име у истини, тј. са намером, да га са смиреношћу и љубављу сусретнемо унутра, у одајама душа наших које су гладне и жедне Његовог доласка? Ја ћу то, вашем богољубљу, објаснити примером. Рецимо, ви ме позовете себи у госте, и ја по позиву вашем дођем к вама и хоћу да поразговарам са вама. Међутим, ви продужавате да ме позивате: Милости, просим, изволите к мени! Ја бих по невољи морао рећи: Шта је с њим, да није са ума сишао? Ја му дошао, а он продужује да ме позива! Тако је и са Господом Богом Духом Светим. Зато је речено: *Почините и схватите да сам ја Бог; узнећу се међу народима, узнећу се на земљи*, тј. јавићу се и јављаћу се свакоме ко верује у Мене и ко Ме призива, и разговараћу са њим као што сам некада разговарао са Адамом у рају, и са Аврамом и Јаковом и другим слугама Својим, са Мојсијем, Јовом и њима сличним. Многи тумаче, да се тај починак односи само на светске послове, тј. да при молитвеном разговору са Богом треба починути од светских послова. Но, ја ћу вам по Богу рећи: при молитви јесте нужно починути од њих, али је исто тако потребно и од молитве починути у часу када због свемоћне силе вере и молитве саизволи Господ Бог Дух Свети да нас посети и да дође к нама у пуности неисказане благодати Своје. Немирна је душа и у немиру се налази када врши молитву, али при наиласку Духа Светога треба да буде у потпуној тишини (безмолвију), и да јасно и разумно слуша све речи живота вечнога које Он тада жели да објави. Уз то још треба бити у потпуном трезвоумљу и душе и духа и у целомудреној чистоти тела. Тако је било горе код горе Хорива, када је Израиљцима било речено да се за три дана не дотичу жена до појаве Бога на Синају. Јер, Бог наш је „огањ који сажиге сваку нечистоту”, те нико са оскврњеним телом и духом не може ступити у општење са Њим.

Припремио: Зоран Живковић

Свети Јован Шанџајски

Чекам васкрсење мртвих и живих будућега века

Неутјешна и бескрајна би морала бити наша туга за нашим ближњима када умиру кад нам Господ не би поклатио живот вјечни. Бесмислен би наш живот био ако би се завршавао смрћу. Каква је корист онда од врлине, од добрих дјела? У праву су онда они који говоре "јешћемо и пићемо, јер сутра ћемо умријети". Али човек је створен за бесмртност, а Својим Васкрсењем Христос отвори двери Царства Небеског, вјечног блаженства онима који у Њега вјероваше и живјеше праведно. Наш земаљски живот је припрема за онај будући и нашом смрћу завршава се та припрема. "Човјеку сљедује да једном умре, а потом суд". Напушта тада човек све своје земаљске бриге, тјело се распада, да би поново устало у општем васкрсу. Али душа његова наставља да живи и ни на трен не прекида своје постојање. Кроз многа јављања мртвих могуће нам је да дјеломично знамо шта се догађа са душом када она из тијела излази. Када се прекине њено гледање очима тјелесним, тада се открива њено гледање духовно. Оно код оних који умиру често почиње још прије упокојења и они, видећи оне који су око њих и чак разговарајући са њима, виде оно што други не виде. А кад изађе из тијела, душа се обрете међу другим духовима, добрим и злим. Она обично тежи онима који су јој духовно блискији, а ако је, док се налазила у тијелу, она била под утицајем неких, остаје зависна од њих и по изласку из тијела, ма колико непријатни јој били када је сретне.

Током два дана душа користи извјесну слободу, може да

посјећује мјеста на земљи која су јој драга, а трећег дана креће у друге просторе. При томе она пролази кроз мноштво злих духова који јој стају на пут и окривљују је за различите гријехе, на које су је иници сами навели. Према откривењима, постоји двадесет таквих препрека, такозваних митарстава; на сваком од њих се искушава ова или она врста гријеха; прошавши кроз једно, душа доспјева у друго, и тек када успјешно савлада сва искушења душа може да настави свој пут а да

не буде одмах бачена у пакао. Колико су ужасни ти злодуси и њихова искушења показује то што је Сама Богородица, кад је арханђел Гаврило најавио скори крај, молила Сина Свога да је избави од тих злодуха и што се, испуњавајући Њену молбу Сам Господ Исус Христос појавио са Неба да прихвати душу Своје Пречисте Мајке и вазнесе је у небо. Страшан је трећи дан за душу преминулог и зато су јој тада посебно потребне молитве за њу. Срећно прошавши искушења и поклонивши се Богу, душа током наредних тридесет седам дана посјећује небеска насеља и бездане паклене, не знајући гдје ће се наћи и тек четрдесетог дана одређује јој се мјесто до Васкрсења мртвих. Неке душе се налазе у стању наслађивања будућом радошћу и

блаженством, а друге у страху од мука вјечних, које ће коначно наступити послје Страшног Суда. До тада су још могуће промјене у стању душа, посебно кроз приношење за њих Бескрвне жртве (помињање на литургији), а такође и кроз друге молитве. Колико је при томе важно помињање на литургији показује слиједећи догађај. Пред откривање моштију св. Теодосија Черниговског (1896. год), свештеник који је обављао пресвлагање моштију је, пошто се уморио, задрјмао сједећи поред моштију и угледао је пред собом светитеља који му је рекао: "Захваљујем ти што си се око мене потрудио. Још те молим, када будеш вршио литургију, помени родитеље моје" - и изговорио је њихова имена (јереј Никита и Марија). "Како ти, светитељ, од мене молитве тражиш, кад си сам крај пријестола небеског и људима пружаш милост Божију" - питао је свештеник. "Да то је тачно - одговорио је св. Теодосије - али приношење на литургији јаче је од молитве".

Зато су корисна покојницима и опјела и кућне молитве за упокојене, и добра дјела која се чине њима у спомен као, на примјер, милостиња, дарови црквама, али им је посебно корисно помињање на Божанској литургији. Било је много јављања упокојених и других догађаја који потврђују колико је благотворно спомињање покојника. Многи који су умрли кажући се, али нису успјели да то покажу за живота, ослободили су се мука и добили су упокојење. У Цркви се увијек упућују молитве за упокојење преминулих и чак на дан силаска Светог Духа, у молитвама

које се обављају на кољенима, на вечерњој служби постоји посебна молитва за "оне што су пакла заточници". А свако од нас ко жели да покаже своју љубав према преминулим и да им пружи стварну помоћ, најбоље то може да уради кроз молитву за њих, посебно њиховим спомињањем на литургији, када се честице које се узимају за живе и за мртве стављају у крв Господњу уз ријечи: "Очисти, Госпode, гријехе овдје поменутих Твојом Крвљу пречистом, молитвама светитеља Твојих". Ништа више и боље не можемо да учинимо за мртве него да се молимо за њих, дајући им помен на литургији. То им је увијек потребно,

а посебно у оних четрдесет дана, у којима душа преминулог пролази кроз свој пут до вјечног боравишта. Тјело тада ништа не осјећа, не види ближње који су се окупили, не мирише му цвијеће мирис благи, не чује надгробне говоре. Али осјећа душа молитве што се за њу упућују, постајући захвална и духовно блиска онима који их творе.

Рођаци и ближњи преминулих! Чините за њих оно што им је потребно и што је у вашој моћи. Не трошите средства на спољашње украшавање ковчега и гроба, него на помоћ онима којима је потребна, у спомен на блиске покојнике, на цркве, гдје се за њих упућују молитве. Укажите милост

преминулом, побрините се за душу његову. Све нас очекује тај пут; како ћемо тада жељети да нас помену у молитвама својим! Будимо и сами милосрдни према покојницима. Чим се неко упокоји, одмах зовите или обавестите свештеника да прочита "молитву по изласку душе", која је одређена да се чита над свим православнима одмах по њиховом крају. Постарајте се да се, ако постоји могућност, опјело изврши у цркви и да се прије опјела над покојником чита Псалтир. Опјело не мора бити раскошно, али се мора обавити у потпуности, без скраћивања; немојте тада мислити о себи и својим погодностима, него о преминулом, од кога се заувјек опраштате. Ако је истовремено у цркви неколико покојника, немојте се противити да их заједно опоју. Боље нека опоје двоје или више покојника заједно и још ће усрднија бити молитва свих њихових ближњих који су се окупили, него да опело буде за сваког појединачно и да се, у недостатку снаге и времена, скраћује служба, када је свака ријеч молтве за преминулог као кап воде жедноме. Обавезно се одмах побрините да се обави "сорокоуст", тј. свакодневни помен на литургији током четрдесет дана. Обично се у црквама, у којима се одвија свакодневна служба, преминули који су тамо опојани помињу четрдесет дана и више. А ако је опело у цркви гдје нема свакодневне службе, ближњи морају сами да се побрину и да закажу "сорокоуст" тамо гдје постоји свакодневна служба. Добро је такође давати на помен у манастире и у Јерусалим, гдје је непрекидна молитва на светим мјестима. Али се "сорокоуст" мора почети одмах послје смрти, када је души посебно потребна молитвена помоћ и зато помињање почиње у најближем мјесту у коме постоји свакодневна служба.

Бринућемо се о онима који на други свијет одлазе прије нас, да бисмо за њих учинили све што можемо, сјећајући се да су "блажени милостиви, јер ће бити помиловани".

Епископ Симеон (Злоковић)

Свети Сава од свој времена до наших дана

Сваки народ улази у историју својом душом. То је збир оних иконских одлика једног народа које стављају свој печат на све оно што један народ створи у својој историји на свим пољима духовне и материјалне културе. Печат тог иконског духа носе његова уметност, мелос и народна књижевност, вез и рукотворине, све до оних врхунских израза духа у оквиру религије – Цркве.

Са тим примарним одликама свог духа и Српски народ примио је хришћанство. И ако се сматра да је покрштавање Срба завршено 789. године, за време кнеза Мутимира, то хришћанство било је овлаш примљено, без дубљих трагова на душу, понашање и уверење широких народних маса.

Боље прилике настале су за хришћанску мисију тек после 885. године, доласком ученика свете Браће на Балканско полуострво. Овај значајни период траје све до 1219. године, до проглашења аутокефалности Српске цркве. Карактеристичан је што се у овом периоду стварају јаки духовни центри словенске писмености. Али ти центри су били махом у манастирима, најчешће удаљени од насеобина, па су широке народне масе још увек биле далеко од могућности да чују реч Божју у својој средини и у свом храму. Стање се поправља тек за време великог жупана Немање, који поред већ постојећих ствара пет нових духовних центара у пет својих великих задужбина, са ставропигијалним статусом, у којима је воља владарева била прва, а утицај епископа грчке, охридске јурисдикције само формалан. Ту је већ Студеница, која ће 1207. године примити мошти преподобног Симеона – Немање и његовог сина Саву, као свог старешину и архимандрита.

Да је још за време Немањино у његовој држави цветала

старословенска књижевност, доказ је Мирославова Јевањђеље, писано за Немањиног брата Мирослава, господара Хума. Оно је писано у последњој деценији XII века, док је Свети Сава још био младић. Али у Немањиним Расу је седео епископ Грк, потчињен архиепископу у Охриду, који је силом свог порекла и своје хиротоније био далеко од црквених и

државних планова Немањиних. Да ти односи нису били на висини, тј. да се није имало поверења у архијереја странца говори и 13. глава Студеничког типика, који је писао Свети Сава. И ако је по прописима истог тог типика, епископ рашки учествовао у избору архимандрита, тамо имамо и овај пропис: "Овде нема власти нико, ни епископ, ни ко други". Већ тада, 1208. године Студеница је била у служби општих интереса државе и Цркве, која је преко личности Св. Саве у служби "отачества".

У Хиландару Св. Сава се духовно изграђивао за високу мисију у својој земљи. Од 1207. до 1217. у Студеници почиње први период

његовог плодног рада у земљи. Према сведочанству његових биографа, већ тада његова се мисија простире на целу земљу, у којој се његовом интервенцијом граде цркве, камене и дрвене, како каже Доментијан, а он лично народ утврђује у вери православној. За оних веома значајних првих десет година рада у Србији, снагом своје снажне личности, Св. Сава припрема терен за стјецање црквене самосталности, а своја схватања и своје идеале служења Богу и роду преноси на своје савременике и следбенике. Већ се зачиње оно што ће његовој цркви дати посебно обележје, формира се наше светосавско Православље, које остаје увек верно ортодоксији, али верно и у служењу свим племенитим идеалима отачества, касније, у цркви створене, српске нације.

Ма колико један народ био велик и обдарен, своје место под сунцем и у историји налази увек предвођен великим људима свога имена и свога језика. То су они снажни појединци који из недара духа свога народа покреће живе стваралачке снаге и уводе их у историју. То су оне велике личности која на пољу политике и културе најбоље могу да остваре оно што један народ уме и може.

Наш српски народ имао је срећу да у одсутном часу његове историје на позорницу ступе две снажне личности, један велики владар, каснији светитељ и један свети човек, велики организатор. То су Немања и Св. Сава. Пошто је Немања средио државу, као монах Симеон долази у Свету Гору, да заједно са својим сином, монахом Савом, у Светој Гори створе будући духовни центар земље, наш Хиландар, расадник православне духовности и школа многих будућих јерарха и првојерарха Српске цркве.

И Немања и Свети Сава добро су знали већ у Хиландару каква Црква треба српском народу и српској држави. Св. Сава је био непоколебљив у својим схватањима, утврђен у ортодоксији, а као студенички архимандрит и старешина већ вичан и у државничким пословима, па се није дао поколебати страховањима свога брата Стефана. Истина, 1217. године напушта Србију и одлази у Хиландар. Али Стефан није могао без њега да реши црквено питање своје земље. И 1219. године Свети Сава долази поново у своју земљу са томосом о самосталности Српске цркве и као њен први архиепископ.

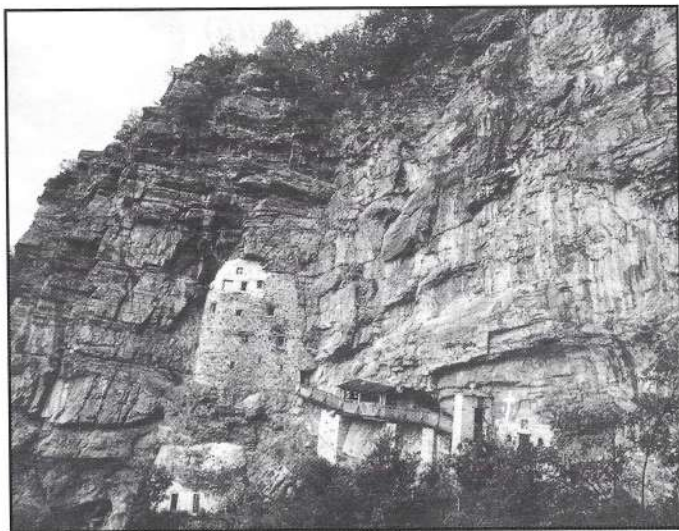
Још као студенички архимандрит, из манастира у коме се од 1207. налазе светитељске мошти организатора јаке државе и родоначелника нове династије, Св. Сава је свој рад усмерио и ка духовном препороду народа и ка политичкој консолидацији државе. Он је не само мисионар и аскета који данима борави у својој студеничкој испосници, него је и учитељ и свештеник свога брата Стефана. Он му помаже и у спољним пословима, не само у јачању земље изнутра. Сада као архиепископ он је де факто први ауторитет у земљи, човек без кога се не може. Брзина којом је Св. Сава извео организацију Српске цркве после 1219. године представљала би феномен и у овом нашем времену, када техника кретања континенте чини ближима него ли су практично то биле поједине области српске државе у време Св. Саве. Свети Сава је деловао као организатор светитељ, па је свака његова реч постајала закон, делујући на савест и креативну вољу његових савременика и сарадника. Преко својих ученика и сарадника и њихових наследника до наших дана, Св. Сава је пренео свој дух, своја схватања и своју љубав према Цркви и народу. Тако је он постао судбина своје Цркве и непресушна снага њене егзистенције како у кратком периоду успона Цркве и државе тако и у дугим вековима тегобног одржавања, у

времену робовања, осипања и страдања. Свети Сава је неодољиво деловао на владаре своје савременике, на своје монахе и своје сараднике, на све људе који су имали част да чују његову реч, да се одушеве његовом појавом и отворе своје срце, свој ум и своју савест његовом

живом примеру, његовом утицају. Са уважавањем га примају источни патријарси. Почаст му указује иноврни каирски султан. Слушају га владри савременици у Србији. На Бугарском двору је као код своје куће. Он ће тамо и умрети, враћајући се са другог пута у Свету земљу и из посете источним патријарсима, код којих је утврђивао положај Бугарске патријаршије. Његови типични: карејски, хиландарски и студенички постаће правилници за организацију манастира у српским земљама. Његова Крмчија постаће извор права у свим словенским државама, па ће dospети и у Русију.

Неоспорно је да је Свети Сава био први образац идеалног српског монаха. Био је он и молчалник и државник, и испосник и јавни радник, и архиепископ и арбитар токовима државним. Од њега потиче једна посебна карактеристика српског монаха, монаха отаџбинског. Он васпитава и посебан тип владара код нас, владара духовника, али и архијереја државника.

Утицај Св. Саве на збивања у Србији Немањића протеже се на време од пет династа и шест архиепископа, имајући у виду све оне који су се поред њега и под утицајем његове личности васпитавали и сазревали. То је време од краја Немањиног владања па до смрти краља Уроша I, 1276. године. А то је раздобље од пуних осам деценија. Урош је владао после смрти Св. Саве,

али је поред његових ногу растао и под утицајем његове снажне личности је васпитаван, као најмлађи син Првовенчаног. Исто важи и за његове наследнике на архиепископском престолу. То је раздобље од 1235. до 1286. године, до смрти Јевстатија I. Ту су архиепископи; св. Арсеније I, св. Сава II, св. Данило I, Јоаникије I, и свети Јевстатије I. Осим Јоаникија I, сви су светитељи. И свети Јевстатије који је свега седам година управљао Црквом, морао је памтити Св. Саву, чак бити и у његовој најближој околини у млађим данима. Наведено раздобље довољно је дуг период да се дух, идеје и схватања једне снажне личности, једног светог човека, какав је био Свети Сава утврде и као света традиција Цркве и државе пренесу на даља поколења, као аманет духовног оца националне цркве.

Свети Сава је свим својим делима и заслугама био свети човек. Светост је исконска потреба духа. Не тражимо свето у свету, него у светим делима светих људи. Наш Свети Сава је ризница такве светости. И нама данас.

Архијереји Епархије горњокарловачке (2)

Владика Данило Љубошина (1713 - 1739)

Владика Данило наслиједио је митрополита Атанасија. Љуботине су поријеклом из Херцеговине. Из Западне Лике неко се од Љуботина преселио у Перој у Истри, гдје и данас постоји неколико кућа овог презимена. Данило се родио око 1660. године у Српском пољу, селу недалеко града Оточца у Западној Лици. Школовао се у Пероју, гдје је становао код своје родбине. Млад је дошао у манастир Гомирје, гдје се замонашио. Био је и старшина овог манастира. Рано га је запазио владика Атанасије, па је са њим учествовао у раду Крушедолског сабора.

На Крушедолском сабору 1713. године изабран је за Епископа горњокарловачког. Од самог почетка свог епископског рада носио се са великим невољама. Цар Карло Шести који је наслиједио Јосифа Првог, на тражење Крушедолског сабора потврђује раније дате привилегије. Али ни овог пута привилегије нису објављене на подручју Горње крајине. Године 1716. војна команда у Грацу наређује карловачком генералу Рабати да се најсавјесније залаже за интересе Римске цркве. Савјетовано му је да се суздржава од насиља и да притужбе против православних Срба најприје испитује.

Одмах после Пожаревачког мира одржан је црквенонародни сабор у Даљу. Сабор је упутио Бечу меморандум, захтијевајући, између осталог и побољшање прилика у Горњој крајини. Још увијек народ је плаћао десетак католичким свештеницима.

И у овако тешким приликама владика Данило успијева да се одржи на висини. Успијева и у настојању око градње цркава. 1719. године саграђена је и нова црква манастира Гомирја. Колико се зна, од 1722. до 1730. године саграђене су цркве у Широкој кули, Почитељу, Медку, Радучу, Плочи, Подлапачи и у Крбавици. У почетку владика Данило живи у манастиру Гомирју. И Медак и Комоговина сада су у

другој Епархији. Али године 1722. саградио је у Плашком дрвену кућу и у њу се уселио. У Плашком је подигао и дрвену црквицу. Свему овоме успротивио се карловачки генерал, па је године 1724. послао у Плашки комисију да испита владичин рад. Али је народ био уз владикау па протјераше комисију.

Према новој декларацији од 1734. године Срби су морали да светкују и велике католичке празнике. И свештенство и народ овоме су се противили. Карловачки генерал Рабата правио је владици Данилу сметње приликом постављања свештеника. Он се жали митрополиту Вићентију Јовановићу како му цивилне и војне власти ометају обилажење Епархије. Митрополит и црквени сабор увиђају да су у западним крајевима прилике најтеже. Ради паралисања рада на унији године 1734. основана је Северинска епархија са сједиштем у Северину близу Бјеловара. Први и једини епископ ове епархије Симеон Филиповић много је претрпео од пропагатора уније. Северинској епархији био је придодат и Жумберак, дио Епархије горњокарловачке.

За вријеме владике Данила догодила се и сеоба под Арсенијем IV Шакабентом. После смрти епископа костајничко-зринопољског Стефана Љубибратића владика Данило добива његову епархију у администрацију.

29. јануара 1739. године умире владика Данило. Био је издржљив, неустрашив и упоран. Иако с малим школским квалификацијама, урођеном интелигенцијом и честитим животом стекао је велики углед.

Ратни савјет у Грацу искористио је смрт владике Данила да у Плашки доведе унијатског владикау Теофила Пашића. Рескриптом од 28. новембра 1739. године он је постављен за епископа за пределе "од Драве до Јадранског мора". 16. децембра исте године сењски бискуп Бенцони поставља га за свог генералног викара на подручју Лике. Карловачки генерал Хербенштајн наређује војним властима да владикау Теофила свуда лијепо примају. С прољећа 1741. године дође владика Теофил у Плашки и усели се у епископски двор. У пратњи официра крене он у Лику. Али народ и свештенство не хтедоше га примати. У Медку покушавају да га убију. Побјегне из Лике. И гомирски калуђери на челу са игуманом Рафаилом Добријевићем одбију да га приме. Из црквеног живота уклониле су га католичке власти па је умро у неком манастиру.

Ово вријеме испуњено је општим неприликама за Српску цркву и Аустроугарској. И Угарска дијела од 1741. године на приједлог племства из ових крајева, закључи да је вјера у опасности од "старовјераца". Марија Терезија, позивајући се на Закон од 1723. године нареди да јавне службе могу обављати само грађани римокатоличке вјере. Прилике су се нешто поправиле 1743. године када је царица потврдила раније даване привилегије.

Наставиће се

Фелџон (2)

Жиџије Свџиої Владике Николаја
охридскої и жичкої

Својим снажним религиозно-црквеним и националним иступањима у јавном животу ондашње демократске и слободарске Краљевине Србије, Николај је изазвао дивљење и поштовање код многих, али није већ тада био ни без непријатеља и завидника. Не само цела Србија и Београд, него и остали југославенски крајеви говорили су тада о младом јеромонаху и ученом беседнику Николају. Тако је године 1912. позван у Сарајево на прославу српске "Просвете", где је одушевио босанско-херцеговачку омладину и упознао се са највиђенијим представницима тамошњих поробљених Срба: Ђоровићем, Дучићем, Шантићем, Грђићем, Љубибратићем и другима. Познате су тадашње његове речи да су "својом великом љубављу и великим срцем Срби Босанци анектирали Србију Босни", што је у ери аустријске анексије било изазовно, па је при повратку у Београд скинут са воза у Земуну и задржан неколико дана. Исте аустријске власти нису му дозволиле да следеће године отпутује у Загреб и говори на тамошњој прослави Његоша, но његова је беседа ипак у Загреб доспела и била прочитана. Како тврди Дедијер (у делу *Сарајевски атентат*), на Николајевим *Беседама под Гором* младобосанци су се заклињали као над Јевањђељем.

У судбоносним данима ратова од 1912. до 1918. године, Николај живо и активно учествује (у време Балканског рата он држи *Беседе изнад греха и смрти*). Он не само да будним оком и душом прати развој догађаја, на бојишту и у позадини, држи одговарајуће беседе и крепи и теши народ у натчовечанским борбама и ратним страдањима, него и сам лично у свему томе учествује као хуманитари добровољац и помоћник настрадалим у рату, у болестима и сиромаштинима (своју је плату уступио држави све

док рат траје). Његови тадашњи говори (Беседе "Изнад греха и смрти") могу се поредити са Перикловим говорима у древној Хелади, говореним у славу палих за отаџбину.

Николај је живо и активно учествовао и у тадашњем црквеном животу, мада је имао не мало критичких примедби на рад и понашање извесних црквених људи. Његова је, међутим, критика била позитивна (он се убрзо развијао са протом Алексом из "Хришћанског весника" због негативних погледа овога на стање у Српској Цркви") и таква је остала до краја живота. Пророчки дух овог Апостола и Пастира надилазио је своје противнике и заједљивце, без којих,

истина, није био до краја живота, па ни данас. Међутим, Николај је увек радо и лако праштао својим непријатељима.

Априла месеца 1915. године Српска влада је упутила Николаја из Ниша у Америку и Енглеску (где је остао до априла 1919.) у циљу рада на националној ствари Српској и југословенској. Са својственом му мудрошћу и речитошћу, користећи и своје знање језика, мудрост и популарност, Николај је западним савезницима приказао Голготу Србије, говорећи о манама Српског народа, које је аустроугарска пропаганда преувеличавала, али и о врлинама Српске душе, које су непријатељи прикривали. Он је по Америци, и затим по Енглеској, држао бројна предавања: у црквама, универзитетима, хотелима и по другим установама, борећи се на тај начин за спас и уједињење Срба и Јужнословенских народа. Већ августа 1915. године он је на великом збору у Чикагу објединио и придобрио за југословенску ствар (програм Југословенског одбора) велики број народа и свештенства, и то не само православног, него и римо-католичког, унијатског и протестантског, који су тада јавно изразили жељу за ослобођењем и уједињењем са Србијом.

Николај је у ово време износио и идеју о уједињењу свих Хришћанских цркава, и од тада се он посебно спријатељио са Англиканском црквом у Енглеској и Епископалном у Америци. Такође је у то време помагао и групу наших студената у Оксфорду, где је једно време и предавао.

По завршетку рата, док је још био у Енглеској (од априла 1919), изабран је (12/25 марта 1919) за Епископа жичког, одакле је убрзо, крајем 1920, премештен на Охридску епископију. Он је такође допринео у уједињавању наших помесних цркава (од којих често није имао ни разумевања ни нарочите поодршке).

Следећих година као епископ слан је у многе црквене и народне мисије: у Америку (где је јесени 1921. био администратор новостворене Српске Америчко-канадске епархије, кад је покренуо и иницијативу за подизање манастира Св. Саве у Либертвилу); затим у Атину и Цариград и Свету Гору, па опет у Америку и Енглеску, где је свуда имао веома плодну делатност, о чему постоје и безбројни документи и сведоци. Николај је учествовао на конференцијама за мир, на екуменским црквеним сусретима и скуповима, на конференцијама Хришћанске заједнице младих у свету, на Свеправославним консултацијама (као у Ватопеду 1930. године).

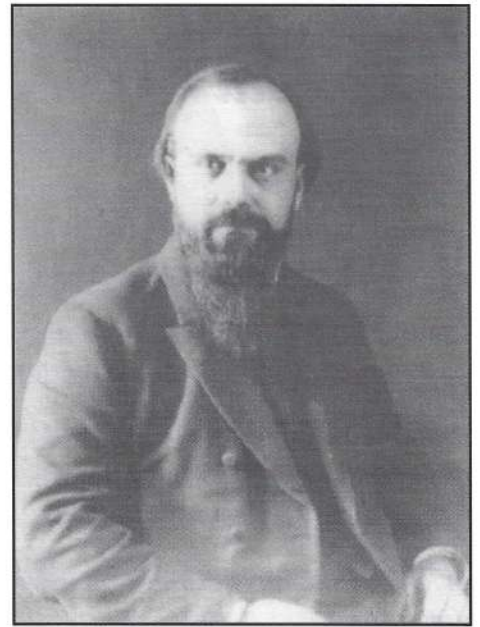
Но нарочито треба истаћи Николајев архипастирски духовни рад у Охриду и Битољу, а затим и у Жичи, где ће бити враћен 1934. године, по жељи Архијерејског Сабора и народа. Тек као Епископ охридски и жички, Николај развија своју пуну и праву делатност у свим правцима црквеног и народног живота, не занемарујући притом ни свој богословско-књижевни рад.

Посебно је на Владика деловао древни Охрид, колевка словенске писмености и културе на Балкану – “овај свештени град, са својом великом плодотворном прошлошћу и доиста скученом садашњошћу”, како је сам Владика говорио. На Николаја је већ била извршила добар утицај православна Русија са својим светињама и светим подвижницима. Сада је тај утицај наставио и употпунио побожни Охрид и суседна му Света Гора, коју је христочежњиви Владика сваког лета редовно посећивао. Света Гора и дела Светих Отаца, која је у ово време Николај нарочито читао и проучавао, извршили су на њега последњи и трајни православни утицај. Може се с правом рећи да се управо овде, у Охриду и Светој Гори, код Николаја догодила дубока унутрашња промена и преображај, који се од тада изражавао и видљиво, а и непосредно је запажен од простих и побожних људи.

Ово се унутрашње духовно препорођење огледало и споља у свему: у Николајевом говору, понашању, чак и у одевању. Ранији млади јеромонах др Николај Велимировић настојао је да око себе све импресионира, привуче и очара. Обучен у блиставу мантију, неговане косе и понашања, речит и раскошан у говорништву, то је био Николај из “предохридског” периода. Таквога га видимо у Речима о Свечовеку, једној од ретко умних и дубоких књига новијег Српства, али махом само мисаоној и философској, но још увек недовољно духовној и православној, каква су његова дела од Охрида и Жиче па надаље (*Омилије, Охридски Пролог, Мисионарска писма, Касијана*). Од Жиче и Охрида, па опет Жиче, потиче и тече сав његов даљи архипастирски и духовни рад са православним народом, богомољцима и монаштвом.

У овом другом периоду свог живота, Николај отура од себе и свог народа разне облике туђинштине и површног западњаштва. Њега у целини обузимају топле струје Православља, одушевљава га и плени прекрасни и спасоносни лик Христов и црквенонародна делатност Светога Саве. Светска слава му постаје ништавна, људске похвале отужне, претерано негован књижевни израз личи му на празнословље, а светско мудровање на духовно убоштво и просјаштво. Ово не значи да се Владика “упростачио”, него да се продуховио и поједноставио. За њега Христове речи: *Ја сам Пут, Истина и Живот* (Јн.14,6) постају све и сва. Он се од свега окреће Христу и своме богожедном црквеном народу. У њему се збива истински унутрашњи препорођај, ново рођење и зачетак *светога Житија*. Христос је за њега Живи Бог који њега и душе око њега дубоко препорађа. Од Николаја генија започиње Николај светитељ.

И управо је то било оно што је људе њему привлачило и око њега окупљало и држало. Нажалост, ни тада Николај није био без честих непријатеља, клеветника и подметача. Но он је тада, као и

касније, све то превазилазио својим отвореним и јасним живљењем и делањем пред лицем Божијим и лицем свога народа.

Можда би, без овог охридско и жичког прелома, Николај остао само велики и усамљени геније у нашем народу, као бор у планини, без премца и такмаца. Но тешко да би постао “Деда-Владика”, “Свети Дека”, Владика Обновитељ и Препородитељ – Нови Српски *Златоуст*. Златоуст не само по речи и беседништву, него и по делању и пастирствовању, по апостолском и мартирском сведочењу Христа ради. Николај је, као некада Свети Сава, полако постајао светла и света савест читавог Српског народа, и за своје и за будућа поколења. Јер, Српски верујући народ је несумњиво примио и усвојио Владика Николаја као свога духовног вођу, као Божијег пророка и светитеља, и нико га из верујуће народне душе и срца неће истиснути ни избрисати. А што се тиче извесних старијих и новијих напада на њега, сам Владика је једном показао како на то треба гледати. Наиме, после напада и тешких увреда нанетих му од стране чак и једног епископа, Николаја је у Жичи посетио један новинар *Политике* и замолио га да нешто каже тим поводом. “Епископ Николај ме је дуго гледао, не говорећи ништа. Тај поглед и то ћутање били су ми јаснији одговор него било која реченица”. (*Политика* број 11344; 1939). *Наставиће се...*

Интервју Епископа Фотија за часопис Православље

У Христу је утеха овом свету

ПРАВОСЛАВЉЕ

1. Овај интервју, ако дозволите, почећемо вашим виђењем завршених избора у Републици Хрватској. Србима ван Хрватске било је омогућено гласање и у Босни и Херцеговини и Србији и у Црној Гори. Пружила им се прилика да дају глас онима који би их заступали у Хрватском сабору. Мада се више не поставља питање да ли су држављани Хрватске или не, ипак нису у очекиваном броју изашли на биралишта. Шта је утицало на такав одзив?

А управо су завршени парламентарни избори у Републици Хрватској и у току је конституисање нове Владе. Ми, православни Срби ћемо сада, Богу хвала, имати три представника у Парламенту Републике Хрватске. Оно што мене посебно радује је чињеница, да су ти наши народни представници у Парламенту искрени православни хришћани, који ће као такви, верујем, на потпуно адекватан и аутентичан начин представљати православне Србе у Републици Хрватској. Тешко је одговорити зашто су наши људи – тренутно избегли са територија Републике Хрватске, а који су имали право да гласају – у малом броју изашли на биралишта у Србији и Црној Гори. Сигурно је многим било тешко да дођу до самих биралишта, а многи су, на жалост, потпуно неинформисани – што уосталом и није само њихова кривица. Појединци су из разних разлога били незаинтересовани. Било како било, у том погледу био требало нешто коренито да се мења, како би се избегли православни Срби са територије Републике Хрватске поново заинтересовали за историју и своју судбину на овим просторима. Било би трагично да тако не буде.

2. Хоће ли ова дешавања утицати на повратак избеглих и прогнаних на своја огњишта?

- Па то зависи од многих фактора, али у сваком случају постоји један позитиван тренд у том смислу. Он је првенствено повезан са еуро-атлантским интеграцијама, ка којима иде Република Хрватска, а које са собом доносе и неминовну демократизацију друштва. Можемо рећи да еуропеизација ових простора отвара поновну могућност да се православни Срби врате на места одакле су протерани. Да ли ће тако и бити зависи првенствено од Међународне заједнице, затим, државе Републике Хрватске и наших нових представника у њеном Парламенту; свакако, наше матичне државе Србије и тек на крају од прогнаних и унесрећених људи, који су као и увек, најчешће, жртве траичних пројеката других.

3. Знамо да су се у Хрватску, нарочито у Епархије далматинску и горњокарловачку, после Олује први вратили свештеници Српске Православне Цркве. Да ли наша Црква може адекватније да помогне том народу?

- Када сам у октобру 1999. године устоличен као Епископ далматински, у далматинској Епархији затекао сам пет свештеника, од педесет колико их је било пре Олује у Далмацији. Слично је било и у горњокарловачкој Епархији где сам затекао шест

свештеника. Пошто су избегли свештеници из ових Епархија добили парохije у другим Епархијама, највише на територији Србије и Црне Горе, ја сам на њихова места постављао, где је то било могуће, нове, младе свештенике. Тако сада у Далмацији имамо петнаест свештеника и четири свештеномонаха. Црква као и увек живи са својим народом, осећа његове муке, распећа и страдања. Мислим да као Црква највећи допринос повратку нашег народа дајемо тиме што овде живимо, а истовремено се молимо Богу да се и сви други врате.

4. Како се одвија реализација Споразума о правном положају Српске Православне Цркве, односно њеног органског дела у Републици Хрватској, коју чине Епархије загребачко-љубљанска, горњокарловачка, далматинска, славонска, осјечко-пољска и барањска?

- Потписивањем Споразума о заједничком интересу са Републиком Хрватском, Српска Православна Црква је добила дефинисан правни статус. То је веома значајна ствар, јер је сходно том потписаном Уговору загарантовано слободно деловање и мисија Српске Православне Цркве у Републици Хрватској; повратак наше црквене имовине; православна веронаука за нашу децу у школама; посете верницима у болницама, затворима, касарнама итд. Такође је почео и пројекат помоћи у обнови наших оштећених цркава и манастира, који су истовремено веома значајни културни споменици Републике Хрватске.

5. Хрватска Влада је усвојила Закон о правном положају верских заједница и Закон о повратку имовине. Где су ту Срби?

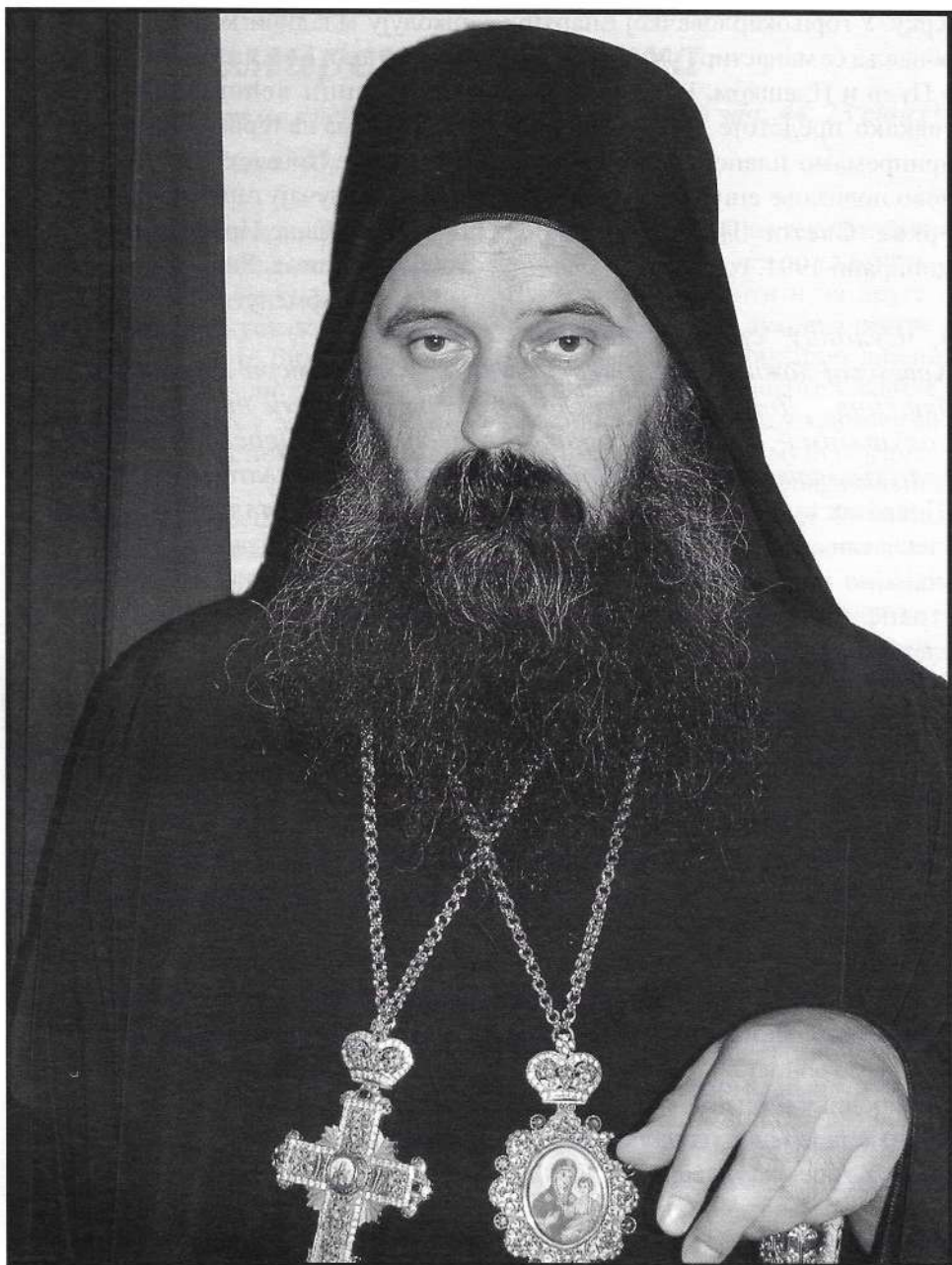
- Повратак имовине је већ кренуо. Он није потпуно истог интензитета у свим Епархијама СПЦ у Републици Хрватској, али је ипак евидентан позитиван помак. Ми у Далмацији очекујемо, ускоро, повратак наше црквене имовине у Шибенику, Задру, Книну, а и нашим манастирима Крки, Крупи и Драговићу. У горњокарловачкој Епархији враћена је скоро сва црквена имовина у Ријеци, а очекујемо значајан повратак у Карловцу и за манастир Гомирје. Што се тиче повратка имовине православних Срба ту стање није потпуно задовољавајуће, али су људи из нове Владе, која се сада формира, обећали да ће и тај проблем бити решаван у складу са позитивним европским законима.

6. Живимо у тренутку глобалног уједињења света. Како Православна Црква може одговорити том изазову?

- Тачно, сви осећамо да се свет на једном глобалном нивоу уједињује. То је истовремено и искушење и шанса. Искушење, ако том феномену приступамо идоло-поклонички, а шанса што је данас много лакше и једноставније презентовати своје становиште и своје вредности. Шанса и могућност православних, а верујем и мисија је, да том данашњем глобалном свету посведочимо живи и аутентични лик Христов, и живу, изворну традицију наше Цркве, па и *ко има очи да види нека и види и ко има уши да чује нека чује*.

7. Члан сте комисије за дијалог СПЦ и Бискупске конференције Хрватске. Колико екуменски дијалог помаже у решавању свих проблема везаних за живот клира наше Цркве и народа на том делу Балкана?

- Екуменски дијалог има свој значај у широком кругу сведочења Православља и у том смислу је заиста потребан и неопходан. Он је простор у коме ми можемо хришћанима других традиција да посведочимо своје православно искуство, а оно је од искона било

Његово Преосвешћенство Епископ далматински и администратор Епархије горњокарловачке Г. Фошије

крсто-васкрсно. То значи, да без обзира на сва страдања и распећа кроз која пролазимо, ми православни морамо остати верни духу јеванђелске истине и љубави. Такав наш став ствара и отвара простор за живот наше Цркве и нашег народа на овом простору. Свакако да и екуменски дијалог може у том смислу дати свој позитивни допринос, јер је и он плод икономије и љубави према ближњем.

8. Затражили сте од хрватских власти да се СПЦ помогне како би се порушене и оскрнављене светиње обновили. Влада је на поједине захтеве позитивно одговорила,

уплаћена су знатна финансијска средства. Да ли Вам се чини да у Хрватској на неки други начин гледају на Српску Православну Цркву у последње време. Као да су у Банским дворима схватили да је и то део од великог значаја за културну баштину Хрватске?

- Да, заиста се осећа позитиван помак што се посебно види у обнови наших цркава. Ми тренутно у Далмацији највећим делом од помоћи државе Републике Хрватске обнављамо епископски двор у Шибенику, цркве у Задру, Бенковцу, манастир Крупу, манастир Драговић, цркве у Имотском, Црногорцима, Бителићу, Сињу, Кистању, манастир

Крку. У горњокарловачкој Епархији обнавља се манастир Гомирје и цркве у Пули и Плашком. Највећи радови свакако предстоје у Карловцу. Ту припремамо планове и пројекте за ново подизање епископског двора и цркве Светог Николе, који су минирани 1991. године.

9. Судбину српског народа у Хрватској доживела је и културна баштина. Докле се стигло у покушајима повратка ризнице братства манастира Крка?

-Повратак културне баштине и њен адекватан смештај је свакако веома значајно питање. Ми смо са своје стране спремни да оно културно благо, које је испред ратног вихора изнешено и спашено у Београду, вратимо тамо где оно припада када се за то стекну адекватни услови. У том смислу очекујемо и помоћ од Министарства културе Р. Хрватске, да нам финансијски помогне у обнови наших девастираних музеја и манастирских ризница. Средствима Министарства културе Р. Хрватске до сада је обновљен музеј у Задру и ризница у манастиру Крупи, а очекујемо обнову епархијском музеја у Шибенику и ризнице у манастиру Крки, која је једна од најбогатијих у СПЦ. У горњокарловачкој Епархији постоји пројекат за обнову ризнице манастира Гомирја, а и епархијског музеја, који ће, ако Бог да, бити смештен у новој згради епископије у Карловцу.

10. Богословија Света Три Јерарха у манастиру Крки сваке године има све више ученика. Да ли је тешко организовати наставу када знамо у каквој су ситуацији Срби у том крају?

- Богословија Света Три Јерарха у манастиру Крка ради већ три године и имамо три уписана разреда. Успели смо да обновимо зграду богословије, трпезарију, уведемо грејање како би наши ученици имали адекватне услове за живот и рад у школи. Богословија у манастиру Крки је прави бисер у сваком погледу. Она је тренутно једина православна духовна школа на територији Републике Хрватске. У њој се сада

школују младићи који ће сутра, ако Бог да, бити свештеници већином у Епархијама на територији Републике Хрватске, што у сваком случају гарантује будућност наше Цркве на тим просторима. Довољно је само то поменути.

11. У којој мери српска деца похађају наставу веронауке? Поред свих проблема успевате да се бавите и издавачком делатношћу: недавно сте покренули и нови часопис Крка?

-У горњокарловачкој Епархији се већ неколико година држи веронаука за православну децу у Гомирју, Моравицама, Дрежници и Ријечи. Од недавно је почела веронаука у Војнићу, а очекујемо почетак наставе у Плашком. Много тежа ситуација у том смислу је била у Далмацији, где је и поред позитивног важећег закона Републике Хрватске постојао велики отпор православној веронауци у школама. Међутим, Богу хвала, од ове године је ипак почела веронаука у Книну, Кистањима, Скрадину и Имотском, очекујемо такође да почне у Шибенику и у Бенковцу. Да, бавимо се истовремено и издавачком делатношћу. Издајемо богословски часопис Истину, а покренули смо и нови епархијски часопис Крка, који штампамо овде у Солину. Оно што сматрамо тренутно најзначајнијим је свакако припрема поновног штампања изабраних дела Епископа далматинског Никодима Милаша.

12. Да ли Вам недостаје свештенства?

- Сада тренутно у обе Епархије имамо довољан број свештеника, наравно адекватно броју нашег народа који се вратио и живи тренутно на територијама Епархија далматинске и горњокарловачке. Ако се већи број нашег народа врати, за што се ми молимо Богу и апелујемо

као Црква, да се народ врати на земљу коју му је Бог дао. У том случају ћемо свакако поставити још нових свештеника.

13. За крај, како видите Србе кад је у питању вера и њихов однос према истој, без обзира где живе, од Аљаске до Новог Зеланда?

- Па већ смо поменули глобализацију. Глобални свет је једна огромна машина која може све да прогута, па је у том и таквом свету потребно управо бити што аутентичнији и изворнији, наравно у позитивном смислу. Ми православни Срби пред новим светом који настаје, треба да посведочимо верност својој традицији Православља, која у себи носи благи лик Христов. У том лику је утеха овом свету, а и једина нада на спасење. Ако дакле и данашњи православни Срби, без обзира на ком континенту и где живели, буду и остану верни сведоци те истине, онда им глобални свет неће ништа наудити него би шта више могли и требали допринети препороду модерног света – на шта нас наша вера у основу и позива.

Шибеник, 15. децембар 2003.г

Манастир Гомирје

Вошћаница на сећање гомирских монаха

“Ако ко хоће да иде замном, нека се одрекне себе и узме крст свој и замном иде” (Лука зач. 44, 23 стих)

“Јер је јарам мој блаи и време је моје лако” Матеј (зач. 43, 30 стих)

Ове ријечи Светог Јеванђеља заиста су примјерне подвижничком животу, труду и раду многих монаха манастира Гомирја, који су кроз 400 годишњу историју постојања ове најзападније Српске православне светиње, у трпљењу, мучеништву и труду изнијели свој монашки крст до краја, свједочећи својим животом вјеру у постојаност Бога Живог.

Од оснивања па до данашњих дана монаштво манастира Гомирја, чувало је своју вјеру православну кроз вјековна искушења и нападе на њу. Често пута је бивало да су и живот свој полагали али вјеру нису мјењали, него су устрајно кроз мучеништво исповједали вјеру православну.

О крстоносном и мученичком животу монаха манастира Гомирја опширније ћемо писати други пут, а више можете прочитати и у малој монографији о манастиру. Сада ћемо се више задржати на животу и раду оних монаха који су нам кроз временску дистанцу ближи.

Ове године 6. фебруара навршава се 12 година од земне кончине и представљања пред лице Божје блаженопочивше игуманије Анисије (Доцић) настојатељице манастира Гомирја.

Рођена 10. децембра 1921. године у селу Марковцу код Велике Планае, од побожних и благочестивих родитеља мајке Живке и оца Славка. На крштењу добија име Славна. Родитељи су усадили у малу Славну жижак вјере, чију је чистоту носила у себи до краја свога овоземаљског живота. Одлазећи са мајком на богомољачке скупове, упознаје оснивача Богомољачког покрета Св. владика Николаја жичког и охридског, као и побожност руских монаха у манастиру Миљковцу, који ће јој бити духовни узор у њеном будућем монашком животу.

Уз тако задојену вјеру на чистом извору, своју жељу за одлазак у манастир открива мајци. Добра и побожна хришћанка, даје својој кћери благослов да ступи у женски манастир Нимнику Епархији браничевској 1936. године.

Монашке завјете даје пред сам рат 1939. године и прима малу схимну. Средњу музичку школу завршила је у

Пожаревцу у којој је стекла музичко знање, које ће са одласком у манастир, преносити и на друге, а нарочито на своје духовне сестре и чеда. Господ ју је обдарио лијепим гласом, па је кроз појање славила и хвалила Бога Живог у храмовима и другим приликама. У музичкој школи је одлично научила да свира виолину. Осим лијепог појања, била је и одличан познавалац Црквеног устава - типика. Добро знајући богослужбено правило, таленат од Бога добивеног, није закопала него га умножила и сво своје знање преносила на млађе, како на монахиње тако и на младе свештенике.

У манастиру Гомионици, добива позив блаженопочившег Епископа Симеона и долази у манастир Гомирје са сестром Павлом и једном искушеницом, садашњом игуманијом мати Параскевом. Мати Анисија учинила је значајну прекретницу у историји манастира Гомирја, јер од тада Гомирје постаје женски манастир. Њихов долазак у Гомирје бива у тешко вријеме за Цркву и манастир. Било је то 27. јуна 1967. године. Симболичан је дан њиховог доласка, који ће одмах означити тежак крстоносни пут ка спасењу.

У рушевном манастиру затекле су старог игумана Нектарија и јеромонаха Мирона. Били су то једини преживјели монаси, који су прошли други свјетски рат.

Покојна мати Анисија, узима тешко бреме материјалне и духовне обнове манастира Гомирја, заједно са владиком Симеоном. Било је то вријеме диоклецијана, ирода и јуда издајника.

У животним опредељењима, одликама и ставовима била је мати Анисија непоколебљива и строга. Господ је награђује за њен рад, те у манастир долазе нове искушенице које ће многе остати у Гомирју као монахиње.

На манастирску славу - Ивањдан- 7. јула 2003. године, сестре су лијепо уредиле њен гроб и подигле мермерни крст са три уписана крста

у символ Тројединог Бога, којем је служила током њеног крстоносног живота.

Много тога би могли још писати о покојној мати Анисији, сада о њеној дванајестој годишњици представљања пред Господом, оволико, са дубоком захвалношћу за сав њен труд, муку и сузе које је уложила у духовну и материјалну обнову манастира Гомирја. Нека јој Господ подари вјечно блаженство у Царству Божјем гдје почивају свети и праведни.

протосинђел Михаило

НЕ ЗАСТАНИ

Не застани већ даље и даље;
Тамо, где те твоја вера зове:
Бог који Ти Своју милост шаље,
Водиће те на подвиге нове.

Недај срцу да га слутња свлада,
Нити оку да га суза роси;
Тамо где те води снага млада,
Свој крст тешки на плећима носи.

Благо томе кога провиђење,
Под бременом пут Голготе спрема;
Пред њиме ће поникнути злоба,
Што му негде оштри венац спрема.

Не застани кроз маглу маглу дубоку,
С крстом ступај на Голготску страну;
Своје чело подигни високо,
И радуј се Васкрсломе дану.

Мати Анисија

Прослављена храмовна слава у Дрежници

Прослава Мале Госпојине и десет њ година рада СКДД "Ђурђевдан"

На дан Рођења Пресвете Богородице 21. септембра 2003. године прослављена је у Дрежници храмовна слава. Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ далматински и администратор Епархије горњокарловачке Господин Фотије уз саслужење игумана Данила Љуботине пароха пулско-пиројског, о. Драгана Антонића пароха из Плашког и прото-намесника Милоша Ореља пароха дрежничког.

Од раног јутра народ је пристизао са разних страна, аутобусима и приватним аутомобилима. Стигли су аутобуси из Пуле и Пироја, Ријеке, вјерници из Карловца, Плашког, Оточца, Брлога, Огулина и других мјеста Епархије горњокарловачке.

Црква је била пуна народа прије почетка Св. Литургије. На Св. Литургији Епископ Фотије додијелио је Грамату признања о. Милошу Орељу и СКДД "Ђурђевдан" поводом десетогодишњег успјешног рада. Послије Св. Литургије којој су присуствовали и угледни гости из Министарства просвјете Републике Хрватске, г. Милан Милић и Јадранка Хуљев, представници српског културног савеза из Швајцарске г. Томислав Перић,

Блажен Којић и Момир Момић, Савјета за националне мањине у РХ г. Синиша Таталовић и други. Програм је настављен у спортској дворани гдје је Српско културно умјетничко и духовно друштво "Ђурђевдан", поводом прославе десетогодишњице успјешног рада извело свој програм. У програму је учествовало Друштво перојских Црногораца са изворним пјесмама из Пироја. Предсједница "Ђурђевдана" Бранка Радуловић је додијелила плакете признања представницима домаћина код којих је Друштво гостовало, док су гости Друштво даривали различитим поклонима и признањима. Амбасадор СиЦГ г. Симурдић поклатио је један компјутер. Друштво је добило и низ позива за гостовање јер је својим концертом одушевило све присутне.

Послије концерта узваници су се преселили у Дом културе, гдје се наставило са свечаним ручком. У својој здравици Епископ Фотије је нагласио, да је Дрежница примјер како се треба радити са дјецом и омладином да би се опстало.

За ову прилику свакако треба нагласити да је Вијеће српске националне мањине града Огулина које је тек ове године основано, а чији је предсједник г. Ненад Вукадиновић увелико помогло да ова прослава у свему успјешно заврши.

СПЦО и парохија у Двору

Обнова храма Светиої Великомучника Георгија у Двору

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа далматинског и администратора Епархије горњокарловачке Г. Фотија, за пароха дворског у Двору, постављен је протонамјесник Радослав Анђелић. До постављања за пароха у Двору (15. јула 2003. године), протонамјесник Радослав Анђелић био је парох у Глини и опслуживао је парохију у Двору.

Још као парох глински од школске године 2001/02. године започео је са часовима вјеронауке у Основној школи Двор. Данас часове вјеронауке у Двору похађа осамдесетчетверо ученика.

Током рата храм Светог Великомученика Георгија (изграђен 1880. године) у Двору није претрпио оштећења као што је то било са парохијским домом, који је знатно оштећен. Али током великог невремена 2002. године, праћеног вјетром и ледом, проузроковано је оштећење крова на сјеверној страни храма.

Министарство културе Републике Хрватске одобрило је за 2003. годину финансијска средства у износу од 200.000,00 куна за обнову храма у Двору, који је уврштен у регистровано културно добро Републике Хрватске, као и општина Двор у износу од 20.000,00 куна.

Ваше прилоге можете уламати на жиро-рачуна:

Српске православне црквене општинске у Двору кунски: 2407000-11880113499

Српске православне црквене општинске у Карловцу девизни: 7030-1584545 са знаком за коју цркву

Обнова храма је започела током септембра 2003. године и до сада је храм покривен, замењена је трула грађа и летве. Звоник је припремљен за фасадирање и промјењени су прозори на звоннику. Вриједност изведених радова је износила 255.895,00 куна.

Министарство обнове Републике Хрватске је средином 2003. године почело са обновом парохијског дома у Двору и до сада су радови приведени крају. Обнову парохијског дома помогла је општина Двор са 30.000,00 куна, као и Његово Преосвештенство Господин

Фотије са 10.000,00 куна. Да би и остале наше светиње у овом крају биле обновљене молимо све људе добре воље и овдје и у расејању да својим прилозима помогнете обнову цркава:

Св. Великомученика Георгија у Двору

Св. Петке у Горњем Јаворњу

Св. Пеображења у Рујевцу

Парохијског дома у Двору

Тиме бисмо показали да смо истински наследици наших предака који су своју вјеру свједочили подизањем нових и обнављањем старих светиња.

СПЦО и парохија у Србу

Оформљен црквено-општински одбор у Србу

На дан Светог Архангела Михаила у храму Успења Пресвете Богородице у Србу, служена је Света Литургија након које су новоизабрани чланови црквено општинског управног одбора положили заклетву. Св. Литургију су служили свештеници о. Далибор Танасић, парох коренички и о.

Драган Антонић парох плашчански. Присутним вјерницима у пригодној бесједи обратио се о. Драган и истакао важност и одговорност чланова одбора у њиховом раду и помоћи надлежном свештенику о. Далибору, на настојањима обнове ратом девастиране цркве Успења Пресвете Богородице, као и помоћи

парохијанима повратницима који се враћају у своје домове. Благословом Његовог Преосвештенства Епископа далматинског и администратора Епархије горњокарловачке Г. Фотија изабрани чланови одбора су: Никола Војводић, Милан Растовић, Мира Ђопић, Саво Калинић, Мане Кеча, Милена Паулић и Дамир Војводић.

Српска православна црква у Оточцу

Храм Светиої Великомученика Георгија у Оточцу

Написао Инж. Ђорђе Илић

Град Оточац је био одвајкада административно, културно и трговачко средиште Гацке долине. У другој половини петнаестог вијека била је у Оточцу католичка бискупија, а за вријеме Војне крајине и сједиште чувене Оточке седамдесет и девете регименте именом Баруна Јелачића.

Половином осамнаестог вијека основани су у Горњокарловачкој епархији протопрезвитеријати (архијерејска намјесништва), па је Оточац постао сједиште Протопрезвитеријата Вилићког, који је обухватио парохије: Оточац, Косињ, Кленовац, Горње Врховине, Доње Врховине, Залужница, Дољани, Дабар, Шкаре, Брлог, Лучани, Водоточ и Сењ, дакле осим Гацке долине и околна подручја.

Гацка долина никад није била под Турцима, али до ослобођења Лике 1689. године налазила се на самој турској граници, изложена турским

пљачкашким походима и покушајима продора у Приморје и Ријеку. Живјело се стално под оружјем, орагнизовано за одбрану од Турака.

Бјежећи са подручја под турском влашћу Срби су почели да се досељавају у Гацку долину почетком седамнаестог вијека, али главни долазак и њихово смјештање око Оточца (Старо Село, Оровац, Главаце, Брлог, Шкаре, Дољани и Залужница) био је 1659/60. године.

Долазећи са својим свештеницима, будући нијесу смјели да граде цркве од чврстог материјала, подизали су цркве брвнаре. Прва зидана црква, по одобрењу кнезова Франкопана саграђена крајем седамнаестог вијека, је Света Петка у Главацима. Средином осамнаестог вијека зидане су нове цркве у Старом Селу, Понорима и Брлогу 1742. године; Залужници 1770. године; Шкарама 1772. године те Дољанима 1782. године.

У граду Оточцу било је мало Срба, углавном нешто з а н а т л и ј а , трговаца и официра. Већина п а р о х и ј а н а оточке парохије живјело је у о б л и ж њ и м селима: Старом Селу, Оровцу и Подуму, а окупљали су се у цркви Светог Јована Крститеља у Старом Селу.

Храм Светог Великомученика Георгија у Оточцу саграђен је 1863. године за вријеме угледног протојереја Николе Машића, који је био и посланик у Ц р к в е н о /

народном сабору у Сремским Карловцима. Освећење храма извршио је Епископ горњокарловачки Петар Јовановић. Николу Машића наслиједио је његов син протојереј Илија Машић, који је умро након Првог свјетског рата. Он је саградио на православном гробљу у Оточцу капелу Преноса моштију Светог Николе. Слиједећи парох оточки све до 1941. године био је протојереј Ђуро Орлић.

У Другом свјетском рату црква Светог Ђурђа у Оточцу сачувана је захваљујући угледном католичком каноником жупнику оточком Грги Старчевићу, који је уз подршку градоначелника Оточца Дане Каталинића, првака Хрватске Сељачке Странке, спријечио рушење. Сачувана је тако од усташког терора не само та црква. Ни једна православна црква у Гацкој долини није срушена од стране усташа. Ни један православни свештеник у Гацкој долини није убијен од стране усташа. Протојереју Ђури Орлићу и осталим свештеницима дате су пропуснице за одлазак у Србију.

Каноник Грга Старчевић вољен и цијењен у цијелој Гацкој долини умро је десетак година након рата. Није Оточац памтио већу сахрану. Испраћен је масом народа обију вјера и звоњавом звона са православних цркава.

Након Другог свјетског рата у родну Гацку долину вратио се из избјеглиштва само један свештеник, протојереј Петар Милеуснић. Опслужује он свих 12 парохија у долини и околини. Вјерници се окупљају у све већем броју. Сметало је ово комунистичким властима, па на све могуће начине спрјечавају његов пастирски рад. Осуђују га на три мјесеца присилног рада почетком 1948. године због обављеног вјенчања, наводно прије службене регистрације. Стари прото издржао је и ово. Очекивали су комунисти да ће протојереј Петар Милеуснић попустити и напустити свој народ, своје вјернике. Но када

Протојереј Петар Милеуснић

Храм Светог Великомученика Георгија у Оточцу (снимљено 1957. године)

није било жељеног резултата организовали су да га у Дабру, за вријеме вршења богојављенског освећења домова, каменују! Задобио је тада повреде леђа и бубрега. Мало се опоравио и на Ђурђевдан 1949. године служио у цркви у Оточцу Свету Литургију у храму препуном вјерника. Међутим стање му се опет погоршало и 31. октобра 1949. године умире прото Петар, последњи Архиепископски намјесник Вилићки. Сахрањен је без свештеника на гробљу у Шкарама. Дуго је звонило древно звоно са завјетне цркве Свете Петке Вилићке у Главацима... Неколико жена је молило Оченаш.

Комунисти су вјеровали да је тиме завршено са православним црквеним животом у Гацкој долини, али су се преварили. Нови Епископ горњокарловачки Г. Симеон (Злоковић) водио је бригу о својој пастви. Најприје је слао у Гацку долину на повремено опслуживање свештенике из Гомирја, Огулина и

Српских Моравица, па поставио за пароха у Брлогу јеромонаха Мирона Мирића, а у Оточац протојереја Саву Димовића, чувеног проповједника. Након његове смрти долази јереј Ђуро Мајерле и вјерски живот није утрнуо. Владика је лично за Ђурђевдан 1952. године посетио Гацку долину и служио у Оточцу, те дан касније у Брлогу и поподне у Швици (Понорима).

Године 1970. за пароха у Оточцу постављен је млади јереј Милош Спасојевић, сада протојереј-ставрофор парох у Ариљу. Његов долазак био је преокрет за православне хришћане у Гацкој долини. Својом великом вјером, издржљивошћу и несаломљивом снагом издржао је велике притиске комунистичких власти, окупљао и окупио вјернике, обновио је 1973. године храм Светог Ђурђа у Оточцу, а затим обновио све храмове у Гацкој долини. Потом је саградио од комуниста срушене цркве у Шкарама и Врховинама, те започео

из темеља да гради по комунистима срушену цркву у Дољанима. Несретни рат 1991. године прекинуо је његов пастирски рад.

Почетком рата 1991. године запаљивим гранатама ЈНА је спалила велику и лијепу католичку цркву Светог Тројства у Оточцу, саграђену 1684. године. Након тога било је намјера да се запали наша црква Светог Ђурђа, али је то енергично спријечио велечасни господин Пезељ, католички жупник у Оточцу.

Сада парохију оточку опслужује јереј Драган Антонић из Плашког. Црква је у лошем стању. Дио лименог покроба на звонику оштећен је топовском гранатом. Потребно би било много уложити да се црква поправи и сачува од пропадања, а вјерника је мало, средстава нема...

Помози Боже и Свети Ђурђе, да и ову кризу пребродимо!

Саборни храм Св. оца Николаја у Карловцу

Епископ Фотије служио у Карловцу

Његово Преосвештенство Епископ далматински и администратор Епархије горњокарловачке Господин Фотије на дан Преподобног Киријака Отшелника, служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужење неколико свештеника у Карловцу. Храм Св. Оца Николаја у Карловцу срушен је почетком рата 1991. године и од тада стоји у центру Карловца чекајући боља времена за обнову, чије су припреме у току. За богослужбене потребе, преуређен је део епархијске зграде (која је такође минирана у рату 1993. године), и у њему се одржавају богослужења. У том богослужбеном простору Његово Преосвештенство Епископ далматински и администратор Епархије горњокарловачке Господин Фотије, служио је Свету Архи-

јерејску Литургију уз саслужење свештеника о. Јеленка Стојановића пароха српско-моравичког, о. Драгана Антонића пароха плашчанског и о. Мирослава Бабића пароха коларићко-војничког.

У својој беседи Епископ Фотије се обратио присутним верницима и упознао их са настојањима обнове порушеног храма Св. Оца Николаја и зграде Епархије.

Академски сликар господин Ђорђе Петровић је након беседе Епископа Фотија изложио радове посвећене срушеном храму под називом "У спомен храму Св. Николе у Карловцу". Својим импресивним радовима господин Ђорђе Петровић осликао је страдање храма и сачувао од заборава тренутак његовог страдања. Радови ће послужити за

израду графичке мапе под истоименим називом, а њихова продаја за обнову порушеног храма.

Послије обиласка порушене зграде Епархије, Епископ Фотије са свештенством и вјерницима упутио се у обилазак храма Св. Ап. Петра и Павла и обновљеног парохијског дома у Доњем Будачком. Епископа и госте из Карловца испред храма дочекали се верници и чланови Културно умјетничког друштва "Божо Рибар" из Крњака, који су наступили са пригодним програмом.

За ову прилику свакако треба нагласити да је вијеће српске националне мањине града Огулина, које је тек ове године основано, а чији је председник г. Ненад Вукадиновић увелико помогло да ова прослава у свему успјешно заврши.

Аџел за обнову храма Светог оца Николе у Карловцу

Саборни храм Светог оца Николаја у Карловцу подигнут 1879. године миниран је први пут 1991. године. Током рата преживио је исту судбину неколико пута да би 1993. године био потпуно уништен. Почетком 2003. године започели су припремни радови на обнови храма.

Овим путем позивамо све људе добре воље да помогну како би Саборни храм вратио свој првобитни изглед.

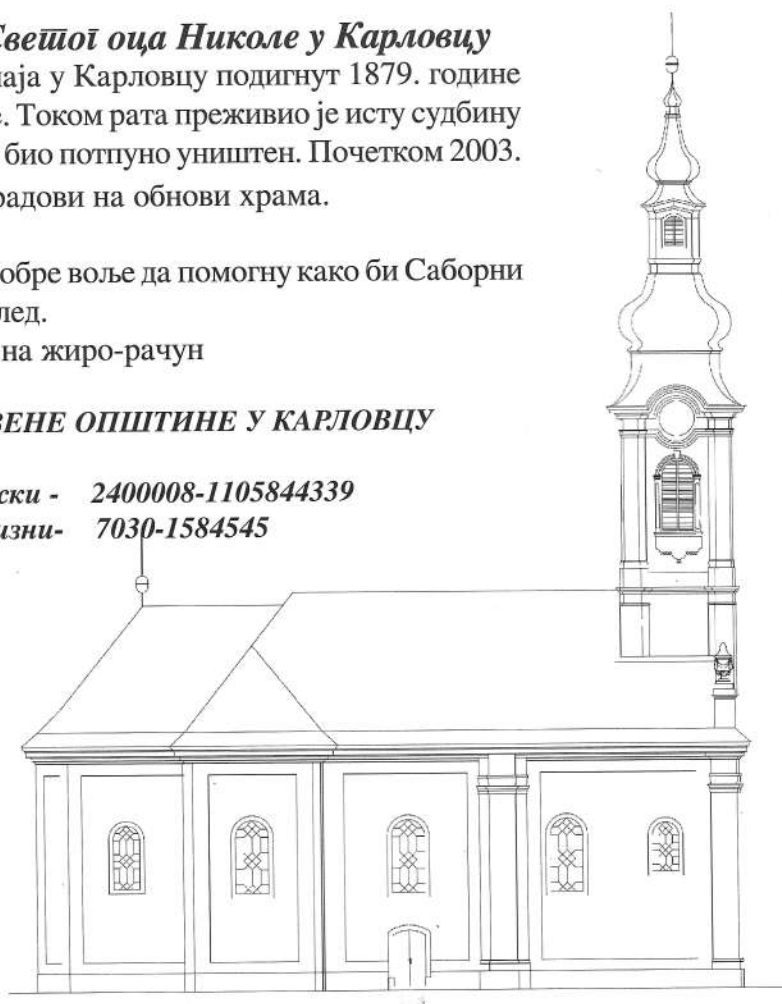
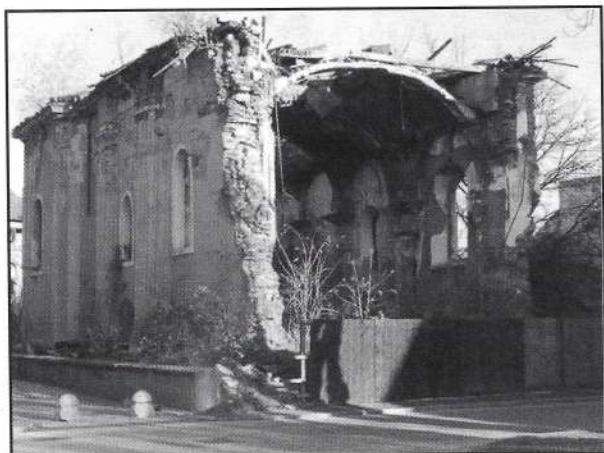
Ваше прилоге можете уплатити на жиро-рачун

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕНЕ ОПШТИНЕ У КАРЛОВЦУ

Код Карловачке банке

Кунски - 2400008-1105844339

Девизни- 7030-1584545

Саборни храм Св. оца Николаја у Карловцу

Вјечни украс града Карловца

У славу

*Троициној Божанства и чисти светителу
и чудотворца Христову Николаја основа
се и сазида храм овај за владавине Његовој
ц. кр. и апостолској Величанства*

Јосипа Другој

*Благословом Г. Епископа Ј(ована) Јовановића
шрошком чишавој Православној Грчко-Несједињеној
Исјовиједања овдашњих и страних
жителу у граду Карловцу мјесеца
априла 28. дана јодине Господње 1785.*

(Запис на плочи над западним
улазом у цркву св. Николе)

Хроничари записаће, да су богати трговци православне вјере одлучили 1778. године купити земљиште и на њему изградити цркву. Тек им се жеља испунила 3. јануара 1785. када је градња одобрена. Црква је довршена за непуне двије године.

Овај каснобарокни објект градио је Јосип Штилер, чувени карловачки градитељ. Вјешти

градитељ подарио је нову вертикалу граду – својеврсни украс средишњег трга карловачке тврђаве.

Колико су православни Срби држали до своје цркве види се по томе како су је опремили. Иконостас са четрдесет и осам икона радио је један од најзначајнијих сликара српског класицистичког периода Арсеније Теодоровић.

Храм уједно постаје симбол културне афирмације православног народа у овим крајевима када Карловац постаје трговачки, просвјетни, културни и управни центар.

Под њеним сводовима уздизали су молитве Господу многи значајни карловчани, а у њој су служили и патријарси – Варнава, Герман и Павле....

На жалост све је то прекинуто крајем прошлог вијека. Данас гледамо развалине..., које је у овој мапи насликао академски сликар Ђорђе Петровић – које кроз његову цртачку умјешност говоре нама и нашим насљедницима о трагедији која нас је задесила.

У нади да ће нам Господ бити у помоћи издајемо ово вриједно дјело које треба послужити као прилог за поновну изградњу Саборне цркве св. оца Николе у Карловцу.

Епископ Фошије: Неколико уводних речи и блајослов за графичку мају Ђорђа Петровића

Непобедивост светиње и лепоте

Саборна црква Светог Николе у Карловцу (1758-1787.године) доживела је велику трагедију пошто је 1991. године минирана, те тако на жалост и данас стоји, као отворена духовна рана у средишту Епархије горњокарловачке. Својим страдањем, храм Светог оца Николе придружио се страдању свештеномученика Саве Горњокарловачког и хору јадовинских и глинских мученика, али је и у овом свом униженом стању остао велики споменик победе светости и лепоте над силама света и деструкције.

Чини нам се да је управо ту димензију видео и академски сликар Ђорђе Петровић, који је сликајући разрушени храм Светог оца Николе

– својим потресним графикама разрушене цркве – кроз борбу таме и светлости у њима дочарао победу светлости. У његовим графикама видимо достојанство и лепоту страдања, јер је то јевањђељско страдање у светости и истини – које неминовно води своме коначном и тријумфалном прослављењу.

Када је велики Достојевски говорио да ће лепота спасити свет, он је управо мислио на ту лепоту, која је умивена светлошћу и истином. Таква лепота коју је носио и носи у себи храм Светог оца Николе у Карловцу, и у своме распећу и понижењу остаје сведок те победе лепоте и свакога духовно живог посматрача просто позива да му

приступи и да му својим убрусом љубави и саосећања олакша тренутак страдања.

Академски сликар Ђорђе Петровић је управо један од тих људи, који је тако приступио униженој, али непобедивој лепоти свога и нашега храма Светог оца нашег Николе и својим графикама сачувао од заборавља тренутак његовог страдања, али се истовремено и много више њима уградио у темеље обнове овога дивнога Храма-Мученика Светог оца Николе у Карловцу.

С благословом.

Епископ далматински
и аминистратор горњокарловачки

Из маје академскої сликара Ђорђа Пејровића

У сјомен Храму Св. Николе у Карловцу

Из маје академскої сликара Ђорђа Пејровића

У сїомен Храму Св. Николе у Карловцу

Представљамо вам књију

Правила са тумачењима

Никодима Милаша

У издавачкој кући *Истина* Епархије далматинске о Божићу 2003. године поново су штампана *Правила са тумачењима* др. Никодима Милаша. *Правила са тумачењима* су штамана у два тома у тврдом увезу. Предговор овом поновном издању написао је Н. Милошевић, професор литургије и црквеног права на Богословском факултету у Београду. Сви заинтересовани могу преко уредништва часописа Крка (sp-manastir-krka@si.htnet.hr) да наруче жељени број примерака овог капиталног дела црквено-канонског права.

Требало је да прође више од од стотину година провере па да се *Правила православне Цркве са тумачењима* из пера блажене успомене бившег епископа далматинског Никодима Милаша појаве у издању једне црквене куће. Иако не и као званични канонски зборник наше помесне Цркве, овај подухват представља својеврсно одавање признања делу једног од најзнаменитијих богослова нашег поднебља и у свету признатог прегаса на пољу црквеног и канонског права. Стога одлучност његовог прејемника преосвештеног епископа Фотија у издавању *Правила...* чини први али веома значајан корак у достојном вредновању једног међу најзначајнијим богословским делима написаним на српском језику. Недоступност – због језичке баријере – класичних канонских зборника

Васељенске Православне Цркве (*Законоправила, Атинске синтагме и Пидалиона*) на нашим просторима у пракси је задуго надомештана Милашевим *Правилима*, све од времена њиховог првог појављивања крајем деветнаестог века (Задар 1884). Али, с обзиром да су *Правила* последњи пут штампана 1895/96. године, већ се дуже времена испречавао проблем доступности овог дела. Поновно издање *Правила*, пак, иако не решава и проблем недостатка класичних зборника, успешно испуњава неоправдано крупну празнину у области канонског права у нас, а на корист свима онима који су својом службом или личним интересовањем упућени на свете каноне и њихово тумачење.

Не оцењујући одве детаљније Милашеве коментаре на свете каноне, које је, уосталом, најстручније оценило време од целог једног века њиховог живота и употребе не само у нашој помесној цркви, ипак треба истаћи сву ону предност која чини *Правила* готово значајнијим од свих претходних канонских

зборника. Наиме, дар богословља који је поседовао и научно умеће којим се служио, са једне стране и могућност коришћења дела свих претходних коментара, са друге, блажене успомене епископ Никодим својим коментарима пружа изванредно научно дело богословско-канонске садржине које је засигурно сврстава у ред класика коментатора светих канона.

Н. С. Милошевић

Информативна служба Српске Православне Цркве

Интернет презентација Епархије горњокарловачке

Од пре неколико дана православни верници имају прилику да се боље упознају са Горњокарловачком епархијом Српске Православне Цркве. Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа далматинског и администратора Епархије горњокарловачке Г. Фотија, ажурно свештенство и верна братија уложили су огроман труд да се овај део наше Цркве у Р. Хрватској са свим својим духовним и културним наслеђем на најбољи могући начин представи читавом свету.

Сајт садржи све поједности које су везане за ову епархију Српске Православне Цркве, од њеног постанка до данас. Дакле, представљен је историјат, свих манастири и устројство Епархије. На посебној страни су издавачка делатност, затим, дешавања у Епархији и богата ризница горњокарловачке Епархије, са много фотографија и попутних текстова.

Оснивањем овог сајта Српска Православна Црква је богатија за још један интернет презентацију свог саставног и живог

дела у Републици Хрватској. Напор који је пре свих уложио јереј из Карловца, Душан Спасојевић, је утолико значајнији ако се зна да је Епархија горњокарловачка у последњем рату претрпела знатне губитке како у свештенству, тако и у срушеним манастирима и црквама.

Веб сајт можете наћи на адреси:
www.eparhija-gornjokarlovacka.hr

18. децембар 2003. године

Химна Светом Сави

Ускликнимо с љубављу Светитељу Сави
Српске цркве и школе Светитељској глави.
Тамо венци, тамо слава
Где наш српски пастир Сава
Појте му Срби песму и утројте!

С неба шаље благослов Свети отац Сава
Са свих страна сви Срби с мора и Дунава
К њему главе подигните Саву тамо угледајте!
Саву срску славу пред престолом Творца!

Благородна Србија пуна си љубави
Према своме пастиру пастиру Светитељу Сави.
Босна и Херцеговина Светог Саве дедовина
С тобом славе славу Светитеља Саву.

Здраво Среме, Банате и Србију Стара
Раванице, чувај нам тело Кнез Лазара;
Црна Гора сестро мила здраво и ти с нама била
Да слаavimo славу Светог оца Саву.

Милешево слави се телом Светог Саве
Кога славе сви Срби с обе стране Саве;
Синан-паша ватру пали тело Светог Саве спали,
Ал не спали славе нити помен Саве.

Да се Српска сва срца с тобом уједине,
Сунце мира, љубави да нам свима сине,
Да живимо сви у слози, Свети Саво Ти помози.
Почуј глас свога рода, Српскога народа!

Епархија горњокарловачка

Његово Преосвећенство Епископ ГГ Фотије
22000 Шибеник, Тежачка 8, тел: 022/216-701 факс: 022/200-170

Архијерејски намјесник плашчански
протојер-ставрофор **Мићо Костић**

СПЦО и Управа парохије на Ријеци
протојер-ставрофор
Мићо Костић
51000 Ријека, Ивана Зајца 24/И
тел: 051/335 399
факс: 051/ 324 160
моб: 091 514 82 50
E-mail: spco-na-rijeci@ri.hinet.hr

СПЦО и Управа парохије у Пули
Игуман Данило (Љубошина)
52100 Пула, Прерадовићева 20
тел./факс: 052/ 224 647
052/ 520 654 Перој

СПЦО и Управа парохије у Српским Моравицама
протојереј **Јеленко Стојановић**
51325 Моравице,
Докмановићи 10
тел/факс: 051/ 877 137
моб: 098 801 051

Манастир Гомирје
протосинђел **Михаило (Вукчевић)**
тел/факс: 051/ 878 188

СПЦО и Управа парохије у Дрежници
протонамесник **Милош Орел**
47313 Дрежница, Центар бб
тел 047/ 566 138
факс: 047/ 566 351
моб: 091 533 54 90

СПЦО и Управа парохије у Глини
јереј **Слободан Дракулић**
44400 Глина, Хрватска 20
тел/факс: 044/ 880 615

СПЦО и Управа парохије у Двору
протонамесник
Радослав Анђелић
44440 Двор,
Миле Блажевића Чађе 46
моб: 098 563 613

СПЦО и Управа парохије у Плашком
јереј **Драган Анђић**
47304 Плашки, Саборчанска 12
тел/факс: 047/ 573 459
моб: 091 533 25 02

СПЦО и Управа парохије у Коларићу (Војнић)
јереј **Мирослав Бабић**
47220 Војнић, Коларић 50/а
моб: 091 590 62 02
091 590 78 41

СПЦО и Управа парохије у Кореници
јереј **Далибор Танасић**
53230 Кореница, Врановача 52
моб: 091 565 69 54
098 190 44 56

СПЦО и Управа парохије у Пејрињи
јереј **Миле Ристић**
44250 Петриња, Владимира Назора 13
тел/факс: 044/ 813 419
моб: 091 585 05 46

СПЦО и Управа парохије у Карловцу
јереј **Душко Сисојевић**
47000 Карловац, Тина Ујевића 5
тел/факс: 047/ 411 506
моб: 098 18 20 770
E-mail: spco-karlovac@eparhija-gornjkarlovacka.hr

WEB страница:
<http://eparhija-gornjkarlovacka.hr>

часопис
“Св.Сава Горњокарловачки”

E-mail: glasnik@eparhija-gornjkarlovacka.hr

Администрација WEB странице
webmaster@eparhija-gornjkarlovacka.hr

ЦРКВА СВЕТОГ ОЦА НИКОЛАЈА У ШКАРАМА, 1848. г.

ЦРКВА СВЕТЕ ПЕТЕКЕ У ГЛАВАЦАМА, 1777. г.

ХРАМ СВ. СПИРИДОНА У ПЕРОЈУ